

Sjøfugler i Karmøy

Hekkesesongen 2006

Rapport nr 2
Mink- og sjøfuglprosjektet 2005-2007
Karmøy Ringmerkingsgruppe

Innhold

3	Innledning
4	Ternekoloniene
	Krossholmen
	Guleholmen
5	Grødemsvatnet
	Åkrehamn
6	Tjøsvollsvatnet
7	Ryvingen
8	Gjegningen
10	Salvøy - Kavholmen
	Kvalavåg
12	Høvring
	Bygnes
16	Husøy
17	Urter
18	Sammenfatning
	Ankomst og etablering
19	Valg av hekkeplass
20	Bestandsforhold og hekkeresultat
22	Vanskelige værforhold
24	Matmangel
26	Mink eller sjøfugl
27	Påvirkningsfaktorer
29	Permanent prosjekt
	Karmøys rødlistearter
30	Kart over Karmøys ternekolonier
31	Sjøfuglreservatene
	Jarstein
33	Ferkingstadøyane
34	Urter
35	Ryvingen
36	Tjøsvollsvatnet
37	Vedlegg 1 Prosjektbeskrivelse
42	Vedlegg 2 Avtale
43	Vedlegg 3 Svar - Søknad om besøk i naturreservater

BILDENE i rapporten er alle fra årets sesong og er tatt av Arnt Kvinnesland.

FELTARBEIDET utførtes i 2006 av Oskar K. Bjørnstad og Arnt Kvinnesland (ternekoloniene og Jarstein), Thom Ole Vedø, Frank Bergtun og Hans Inge Hansen (Ferkingstadøyane, Urter og øvrige sjøfuglreservater i området). Dag Fjeldstad var med og dekket referanseområder i Bokn, Tysvær og Vindafjord.

TAKK til Villy Solvang som patruljerte Karmsundet på minkjakt og som ellers møtte der det trengtes hund og hagle. Takk også til Kjell Sigve Kvalavåg som velvillig stilte opp med båt ut til ternekoloniene på Vest-Karmøy, og som selv gjorde en betydelig innsats for å redusere minkbestanden og gjøre livet litt lettere for sjøfuglene.

Innledning

Dette er andre rapporten fra Karmøy Ringmerkingsgruppe i forbindelse med gjeninnføring av skuddpremie på mink i Karmøy kommune i 2005. Prosjektet er et samarbeid mellom Karmøy kommune ved naturforvalteren og Karmøy Ringmerkingsgruppe. Fra og med 2006 er også Karmøy Jeger Fisker og Naturvernforening med på laget. De leverer egen rapport med bl.a. oversikt over antall felte dyr og hvor disse er tatt. Slike opplysninger er derfor ikke med her; de to rapportene må derfor leses i sammenheng.

Årets feltsesong er gjennomført etter samme mal som i fjor, slik at resultatene kan direkte sammenliknes. Ternekoloniene er grundigst undersøkt, og det er ved disse koloniene at minkjakten har vært konsentrert. De mest overvåka koloniene er Kvalavåg og Bygnes. Årsaken til det er at disse lokalitetene lett lar seg studere fra land, slik at ternene ikke forstyrres. Ut fra antall observasjoner kan det virke som vi har vært svært ofte inne i disse og noen andre kolonier, men det er kun ved reirtelling og ringmerking at vi har vært i land. Øvrig registrering har skjedd fra land eller fra båt.

Den første og største delen av rapporten er viet ternekoloniene. Alle de registrerte koloniene i kommunene er omtalt. Kolonigjennomgangene bygger på feltnotater i kronologisk rekkefølge og avsluttes med en oppsummering av bestandsforhold og hekkeresultat. Etter dette følger en sammenfatning av årets hekkesesong for ternene i Karmøy, hvilken effekt minkjakten har hatt og hva som må gjøres videre for å opprettholde, eller bedre: få vekst i bestandene.

I rapportens andre del har vi tatt med resultater fra besøk i samtlige reservater som hadde hekkende fugler. På dette området var ambisjonsnivået høyere enn vi rakk over. Urolige værforhold med lave temperaturer mesteparten av våren og forsommeren, gjorde det umulig å få til reir/individtelling på de store reservatene Ferkingstadøyane og Urter. Om ønskelig får dette arbeidet bli forsøkt gjennomført i kommende sesong. De seine besøkene til de to ytre reservatene (juli/august), gav oss likevel en pekepinn på hvordan de enkelte artene hadde klart seg.

I et notat fra Fylkesmannen i Rogaland (2005) blir det framhevet at sjøfugler som skarver, måker og alkefugler er velegna som miljøindikatorer, fordi de står høyt i næringskjeden. Endringer i bestandene kan varsle om endret næringstilgang eller være signaler på at det marine økosystemet ikke er i likevekt.

Hekkende sjøfugler i Rogaland ble grundig kartlagt i forbindelse med opprettelse av naturreservatene, og i Karmøy har vi et grundig tallmateriale helt tilbake til begynnelsen av 1980-tallet. I tillegg har vi resultater fra en inventering av alle hekkefugler i kommunen i 1975-77. Dette datamaterialet er interessant som et sammenligningsgrunnlag for de registreringene vi nå er i gang med.

Blikshavn, 14.12 2006

Arnt Kvinnesland

Ternekoloniene

I denne delen av rapporten tar vi med en oversikt over samtlige påviste ternekolonier i Karmøy kommune i 2006. Kapitlet inneholder feltkronologi med notater og kommentarer. Lokalteter som hadde kolonier i fjor, men ikke i år, er kort omtalt. Koloniene presenteres i hovedsak etter beliggenhet fra sør mot nord i kommunen.

Krossholmen

Oppsummering: Krossholmen ytterst i Vikevågen hadde ingen hekkende terner i 2006. Dette var ventet siden kolonien ikke fikk fred i fjor. Da forlot de 90-100 parene rødnebbterne holmen allerede rundt 24.6, samtidig med at de første eggene klektes. Et interessant spørsmål er hvor disse ternene tok veien i 2006. For det ble ikke dannet noen ny koloni i nærheten og det var ingen oppgang i de to øvrige koloniene i Skudenes-området. Heller ikke Bokn eller Tysvær fikk noen økning fra i fjor til i år. Tvert imot. En mulighet er at ternene fra Krossholmen ikke kom tilbake til våre trakter i det hele tatt eller spredte seg på flere av koloniene som viste økning fra 2005: Gjegningen, Kvalavåg og Bygnes.

Guleholmen

- 17.6 114 rødnebbterner i lufta (foto). Maks ca 130 individer totalt. Kolonien nyetablert.
29.6 80 reir med innhold. Ett reir med unge (1), resten med egg. I tillegg 13 reir uten innhold. Eggleggingen på holmen må ha startet ca 7.6.

Antall egg	Antall reir
0	13 (-)
1	32 (35)
2*	44 (45)
3	4 (7)

*Fordeling av antall egg i reir hos rødnebbterne, Guleholmen 29.6.06. Tallene for 2005 i parentes (telledato 17.6.05). *Et 2-kull i 2006 inkluderer 1 unge og 1 egg.*

- 7.7 Alt ok.
10.7 Alt borte vekk: Rester av to egg og fjør etter drept/død terne var alt. Området totalt tømt for terner.

Oppsummering: Hendelsesforløpet i kolonien på Guleholmen i 2006 er nesten kopi fra året før. Da var kolonien todelt, mens alle fuglene i år var på samme holme. Antall hekkepar var omtrent identisk. Ankomst og etableringen skjedde også på nesten samme tid, i første og andre uka av juni, altså relativt seint. Eggleggingen startet for flertallet av ternene ei drøy uke seinere i år enn i 2005. Kolonien kollapset på samme tid som i fjor. Da ble kolonien oppsøkt av mink (påvist 8.7) og hubro. Den 18.7 var det ingen terner tilbake. Det var heller ikke terner å observere i nærområdet. I år var kolonien i orden 7.7, men allerede ved neste sjekk 10.7 var det ikke ei terne å se

verken på holmen eller i farvannet rundt. Det ble ikke funnet tegn til at mink hadde vært på ferde, men et ribb tydet på besøk av rovfugl eller hubro. Oppbruddet fra kolonien skjedde samtidig med sommerens eneste uværperiode.

Hekkebestand: ca 90 par rødnebbterne. Ingen unger kom på vingene.

Grødemsvatnet

- 21.5 Ca 15 terner satt på holmen i vatnet.
- 2.6 Ca 100 terner på holmen. Flertallet var rødnebbterne.
- 16.6 30+ rødnebbterne ruger, 1 par makrellterne (1 par hettemåke). Observert fra land.
- 29.6 Problemer i kolonien: Bare 5 rødnebbternereir med egg som ble ruget på, pluss ca 10 forlatte reir.
To voksne terner var ribba (hubro/hønehauk?).
- 17.7 Hekkeplassen for lengst oppgitt.

Oppsummering:

Denne ferskvannskolonien ved Skudeneshavn fikk terneunger på vingene i fjor, men klarte ikke det samme i år. Allerede i slutten av juni begynte antall terner å minke på holmen. Ved å gå i land 29.6 viste det seg at rovfugl plaget kolonien. Det ble funnet ribba, voksne terner både på holmen og langs vannkanten på land. De fleste reirene med egg var forlatt, mange reir var tomme. Hønehauk hekket i nærheten og er den mest sannsynlige predatoren.

Hekkebestand: 1-5 par makrellterne, 30-40 par rødnebbterne. Ingen unger produsert.

Åkrehamn

- 2.5 1 makrellterne ved Stavasanden fanget fisk.
- 7.5 10-15 terner fisket ved moloen, Ferkingstad.
- 20.5 Første rødnebbterne sett på aktuell hekkeplass i år: 8 individer over industriområdet.
- 23.5 20+ rødnebbterne over hekkeområdet, noen satt nedpå.
- 23.6 55 individer over området. Kolonien har flyttet øst for industrifeltet som nå er under opparbeiding. Ternene får ikke fred til å hekke på den gamle lokaliteten.
- 10.6 Ca 20 individer i lufta, men ikke flere enn maks. 7 par med tilhold i området. Kun to reir funnet: Ett med en unge og ett med to egg. Ringmerket: 1 rødnebbterneunge.
- 27.7 Det gamle koloniområdet utslettet av anleggsvirksomhet. Ternene som hadde flyttet inn på beiteområdet i øst, var også borte. Ingen unger kom på vingene.

Oppsummering: Kolonien som har eksistert på det ubrukte industriområdet på Årabrot i årevis, har sjelden produsert mange terneunger pga minkens tilstedeværelse.

Likevel har denne steinfyllingen vært hekkeplass for et titalls ulike fuglearter. I løpet av hekkesesongen 2006 ble arbeid igangsatt for å ferdigstille området til industriformål. Fuglene mistet egg og unger. Noen av ternene flyttet til sauebeitet øst for industriområdet og la egg her. Noen få par lyktes med å få unger, men ingen av disse nådde fram til flygedyktig alder. Årsaken var trolig høyt beitetrykk og livlig ferdsel av folk. Stor antall katter i området er også et problem.

Hekkebestand: 20-25 par rødnebbterne. 1 unge ringmerket. Ingen kom på vingene.

Tjøsvollsvatnet

- 3.5. 1 makrellterne.
- 20.5 200+ makrellterner på insektjakt i Heiavatnet, ca 2 km NØ for Tjøsvollsvatnet.
- 25.5 80+ makrellterner ”fisket” i Heiavatnet.
- 3.6 Makrellterne: 5 reir med egg på holmen blant hettemåkene (3x3egg, 2x1egg).
- 23.6 21 reir hvorav 2 med dununger, 1 reir med egg på land sammen med hettemåkene.
- 29.6 24 reir med egg makrellterne pluss 14 dununger. Antall hekkepar: 31-35. Alt ok også med hettemåkene og ingen dødelighet siden sist. 11 reir med rugende fugler. Merket: 14 pull makrellterne.
- 6.7 Merket: 12 pull makrellterne. En av ungene var nesten flygedyktig! 17 intakte reir med egg, ingen var forlatte og bare 1 død unge funnet på holmen. Fortsatt ca 10 reir med egg hos hettemåken, mange unger på vingene. Fortsatt en del dødelighet blant nye, til dels større unger også.
- 17.7 Kun to døde makrellterneunger funnet. 3+ juv fløy! 4 reir med egg. De fleste ungene som ble merket var nyklekte i dundrakt. Flere kontroller av større unger fra tidligere merkinger. 2 små hettemåkeunger merket, maks. 2 reir med egg som ble ruget. 15 pull makrellterne merket.
- 23.7 2 makrellterner ruger fortsatt.
- 2.8 1 ruger fortsatt! 6 unger merket hvorav 3 var dununger. En liten dununge var døende og en stor var død. Ellers ca 10 juv tilstede. Inkludert seine kull har totalt antall hekkepar vært minst 35.
- 11.8 Holmen var overtatt av 15+ skjærer. 1 ad makrellterne forsøkte å jage dem bort. De aller seineste kullene (se 2.8) har nok gått dukken. Ca 10 juv satt på holmen.

Konkurranse mellom hettemåker og makrellterner om reirplassene på den lille holmen nord i Tjøsvollsvatnet.

Oppsummering. Nok en vellykka hekkesesong for makrellternene i Tjøsvollsvatnet. Stor ungeproduksjon og lav dødelighet. Bebyggelsen og takrørsumpen synes å være en buffer mot firbeinte predatorer. Minken er bekjempet både i vatnet og i sjøområdene i nærheten og har ikke vært tilstede i reservatet de to siste somrene. Nærhet til bebyggelse og ferdsel synes også å holde rovfugler og hubro på avstand. Det er

positivt at kolonien heller ikke blir forstyrret av folk. Tjøs Vollsvatnet ble den kolonien som hadde den lengste hekkesesongen, med egglegging fra sist i mai og med ungfugler tilstede fram til 11.8.

Kolonien ble etablert i 2004 med ca 20 par makrellterner. Et stykke ut i sesongen fikk ternene hettemåker som naboer. Disse måkene hadde hatt mislykket hekking andre steder, blant annet i Nordvatn, og de ville nå prøve lykken der ternene så ut til å få ting til. I 2005 hadde hettemåkene overtatt holmen totalt og bare to par makrellterner fant plass til å hekke. Også i 2006 kom ternene til en holme overfylt av hettemåker slik at bare 3-4 ternepar la egg – helt i utkanten av måkekolonien – i vannkanten. Men fordi mange hettemåkeunger døde i løpet av juni, ble det frigjort plass til flere terner. Kampen om å finne ledige reirplasser synes å være eneste problemet med sameksistensen for de to artene, som ellers synes å gå godt sammen – og kanskje drar nytte av hverandres forsvar av kolonien.

Hekkebestand: 35 par makrellterne. Antall unger som kom på vingene: 45-55.

Ryvingen

- 25.6 Maks. 50 par terner. De hadde lagt egg, ikke opptalt.
- 1.7 24 reir med rødnebbterne. 4-5 reir med knuste egg (svartbak?). Ca 30 par: alle rødnebbterne. Ellers på holmen: 2-3 par svartbak, 1 fiskemåke (3 egg i klekking).
- 16.7 Ternene borte. Kolonien led samme skjebne som i fjor. Ingen unger på vingene.

Oppsummering. Det var uventet at en god del rødnebbterner gikk til hekking på Ryvingen i år også, etter en totalt mislykket sesong i 2005.

Hendelsesforløpet på holmen liknet mye på det vi observerte på Guleholmen i Syrevågen, og er nesten kopi av hva som skjedde året før. Kolonien var omtrent halvert i forhold til i fjor. Den brøt sammen rundt midten av juli, på samme tid som året før. Hva slike plutselige og sporløse oppbrudd skyldes er fortsatt uklart. Ryvingen har en stor bestand av alle tre artene av stormåker. Disse produserte avkom og så ikke ut til å ha problemer. Det kan tenkes at svartbakene som hekker nærmest ternekolonien, er problemet. Stedet hvor ternene hekker er svært vindeksponert og nesten vegetasjonsløst. At kolonien gikk i oppløsning i løpet av den kjølige og regnfulle perioden 9.-16. juli, kan være en indikasjon på at været har spilt en rolle. Urolig vær gir også ternene større problemer med å finne fisk. Dermed kan næringsmangel være medvirkende årsak til at hekkingen mislyktes totalt i år også. De to andre nærmeste koloniene, på Gjegningen og i Tjøs Vollsvatnet, led imidlertid ikke

samme skjebne. Ternene fra disse koloniene driver næringssøk i de samme sjøområdene, men klarte seg mye bedre.

Hekkebestand: 30-40 par rødnebbterne. Ingen ungeproduksjon.

Gjegningen

- 16.6 100-150 terner på holmen observert fra båt.
- 20.6 Antall som 16.6, hekking påbegynt.
- 24.6 Masse rugende og fiskende terner observert fra land.
- 1.7 Første besøk i reservatet. Reirtelling ble ikke foretatt for å unngå å forstyrre ternene for lenge. Det var tett med reir og som i fjor var makrellternene samlet på den sørøstligste delen av reservatet, i utkanten av rødnebbternekolonien. Estimert: 180 par rødnebbterne og 20 par makrellterne. Største ternekoloni i Karmøy på svært mange år. Ringmerket: 3 pull makrellterne og 17 pull rødnebbterne. Ingen døde unger funnet.
- 9.7 Minst 25 døde unger. Sannsynlig årsak: Kuling og kraftig regn natta før. Ingen tegn på matmangel: Det kom hele tiden inn terner til holmen med tobis til tross for grov sjø og vanskelige fiskeforhold. Regnet fortsatte 9.7 fra utpå ettermiddagen og ble ett av sommerens våteste døgn.
- 16.7 Merket: 2 pull makrellterne, 15 pull rødnebbterne. Flere døde enn levende pull funnet. Opptalt fra foto: 380 terner i flokken over kolonien. Altså mange ikke-hekkere. Mange terner sett med mat. Maks. 10 intakte reir med egg.
- 19.7 6 pull makrellterne og 12 pull rødnebbterne merket. Ca 10 intakte reir med egg. 5 store døde juv. Ellers alt ok. 1 juv på vingene.
- 27.7 Sett fra land: Alt ok, mating på holmen og noen juv på vingene.
- 29.7 Sett fra land: Rask avslutning av kolonien. Ingen mating på holmen, men 1 sett med mat. 2-3 juv satt i fjæra på holmen. Altså svært lav ungeproduksjon i forhold til kolonistørrelsen.
- 2.7 Ingen terner å se verken på holmen eller på sjøen i nærheten (observasjon fra land).

Rødnebbterne på Gjegningen 1.7 2006. Frodig blomstereng omgir størstedelen av kolonien som ligger i holmens nesten vegetasjonsløse midnarti.

Rødnebbterne inn fra havet med tobis til avkommet. Gjegningen huset også i 2006 Karmøys største ternekoloni. Bildene er tatt 1.7 2006.

Oppsummering: Gjegningen er for tida Karmøys største rødnebbternekoloni. Dette skyldes nok både beliggenheten i et velegnet område for næringssøk, holmens topografi og vegetasjon samt fravær av hekkende stormåker i nærheten. I tillegg fikk ternene unger på vingene her i fjor. En grunn til vekst i bestanden på Gjegningen fra 2005 til 2006 skyldes trolig at rødnebbterne har flyttet fra Ryvingen hvor hekkingen mislyktes.

Flertallet av ternene på Gjegningen er rødnebbterne. Makrellternene holder i hovedsak til her på østsida av holmen.

Gjegningen ligger midt i et av minkens yndlingsområder i Karmøy, og selv om mange dyr ble skutt her både i fjor og i år, er minken fortsatt en trussel mot ternene i reservatet. Blant annet ble det observert mink i moloene innenfor (Sævelandsvik-Mannes). Her er det ikke lett å drive minkjakt, men så lenge disse dyrene får være i fred, er ternene på Gjegningen direkte truet. Antakelig er det mink herfra som satte en for tidlig stopper for hekkesesongen på Gjegningen i år som i fjor. Det kan imidlertid ikke utelukkes at det er rovfugl eller hubro som to år på rad har ført til en for rask avvikling av kolonien i løpet av de siste julidagene.

I forhold til koloniens størrelse, kom det også i år ganske få unger på vingene på Gjegningen. Ankomst av predatorer mot slutten av hekkesesongen kan være en grunn til dette. Det kan også tenkes at kolonien forstyrres f.eks. av hubro (fjær av arten funnet i kolonien i fjor) gjennom hele hekkesesongen, slik at mange ternepar oppgir egg eller unger. En annen faktor som spiller inn er værforholdene. I løpet av den våte og urolige perioden 7.-16. juli, gikk minst halve kolonien dukken. Unger ble funnet flytende rundt i vannfylte groper i berggrunnen som før hadde vært reirplasser. Den 16.7 ble det funnet flere døde enn levende unger på holmen. Hvor vidt uværet i seg selv var årsaken til den store dødeligheten, er ikke klart. Opprørt sjø gjør matjakten vanskeligere for ternene. At matmangel skulle være hovedårsaken til dødeligheten, er lite sannsynlig. Det kom inn terner til kolonien med fin fisk i ett sett ved våre besøk 9.7 og 16.7. Dessuten ble ingen tilsvarende dødelighet observert i kolonien i Tjøsvollsvatnet som utvilsomt har samme sjøområde som spiskammer.

Hekkebestand: ca 20 par makrellterne og 180 par rødnebbterne. Antatt antall unger som kom på vingene: 5-10 makrellterner, 20-30 rødnebbterne.

Salvøy

- 18.6 3 reir makrellterne med egg.
1.7 7 rugende makrellterner, 1 rødnebbterne ruget.
9.7 8 reir med egg/rugende fugl, pluss 3 reir med egg forlatte. 1 kull makrellterne med 3 pull. Merket: 3 pull makrellterne.
19.7 5 døde pull i ulike aldre (ferske). Ingen levende unger, men to reir med egg: 1 makrellterne (3 egg) og 1 rødnebbterne (2 egg).
29.7 Ingen terner. Usikkert hva som har ødelagt kolonien. Mulig mink.

Oppsummering: Den flate, gresskledd holmen nord for Salvøybrua er en yndet hekkeplass for makrellterne. Holmen ligger midt i et kjerneområde for mink, og vi vet ikke om en eneste sesong at det har vokst opp terneunger på lokaliteten. Likevel forsøker terner seg årlig på hekking.

Hekkebestand: 12 par av makrellterne og 1 par rødnebbterne. 3 makrellterneunger ringmerket. Ingen unger vokste opp.

Utsnitt av den flate terneholmen ved Salvøy som alltid tiltrekker seg noen ternepar, selv om oddsene for å få opp unger er små.

Kavholmen

- 16.6 5-6 terner trolig med tilhold på samme skjær som i fjor (jaget svartbak).

Oppsummering: De 5 parene som hekket i fjor mislyktes. I år ble det ikke sett tegn til hekking etter den ene observasjonen 16.6.

Kvalavåg

- 1.5 Noen terner sett Kvalavåg.
40-50 skjærer skutt i Kvalavåg i løpet av vinteren for å unngå reprise av fjoråret da skjærer var med på å utrydde terneungene på den indre holmen.
15.5 Ca 25 terner på indre holmen.
Mink skutt på holme i nærheten viste seg å være mår!
27.5 Ca 10 terner på holmen. Antallet har minket de siste to ukene.

Noen av ternene i Kvalavåg har blitt håndtamme etter å ha blitt foret med fiskeavfall gjennom flere hekkesesonger. Fenomenet er unikt. Her en makrellterne i hånda til Kjell Sigve Kvalavåg. 19.7 2006.

Hekkingen kommer ikke i gang, det er tydelig at ternene opplever matmangel.

- 31.5 De første rødnebbternene sett i kolonien, de første makrellternene legger egg.
- 9.6 "Nå finner de åte" (Kjell Sigve Kvalavåg). Ternene vil ikke ha fiskeavfall lenger. Nesten bare makrellterner på holmen.
- 18.6 Ca 30 par makrellterner. Alle (?) har lagt egg.
- 25.6 Opptelling fra land: 19 rugende makrellterner og 1 rugende rødnebbterne.
- 1.7 Opptalt på holmen: 31 par makrellterner, 6 par rødnebbterne med egg og/eller pull. Merket: 16 pull makrellterner og 3 pull rødnebbterne.
- 9.7 Merket: 38 pull makrellterner og 8 pull rødnebbterne. 2 pull døde (begge rødnebbterne). Ellers høy produksjon av unger i forhold til antall par. 2-3 nylagte kull siden sist (rødnebbterne?).

Bare noen få dager til avreise for årets ternegenerasjon på Kvalavåg. Overlevering av fisk til sulten rødnebbterneunge på bilde til venstre. Makrellterner med tre flygedyktige unger (t.h.).

- 18.7 Merket 5 rødnebbterne og 1 makrellterne. 2 små unger funnet døde. Mange snart på vingene. 2 par rødnebbterner med egg (nye siden 9.7) og 3 par makrellterner ruget.
- 28.7 Høy produksjon. De fleste ungene nå på vingene eller rett før. 6 dununger sett fra båt sammen med 2 rugende makrellterner. Overflod av mat/åte i sjøen.
- 4.8 Merket 1 rødnebbterne og 2 makrellterner som ennå ikke kunne fly. Ellers 20-30 terner igjen i kolonien (voksne og unger).
- 7.8 Alle ternene som var igjen i kolonien, forlot Kvalavåg fra 6. - 7.8. De få ungene som ikke var klare til å dra, ble tatt av gråmåke.
- 19.8 2 juv terner på matsøk i Kvalavågbukta.

Oppsummering: Sammen med Bygnes og Tjøsvollsvatnet var kolonien innerst i Kvalavågbukta den mest produktive i 2006. Mating med fiskeavfall fra en av bryggene i nærheten har gjort mange av ternene unikt håndtamme. Terneholmen ble før hekkestart ryddet for einer og småkratt for at ikke skjærene som ødela kolonien i fjor skulle ha skjul. Flere titalls skjærer ble dessuten skutt i nærheten i løpet av vinteren. Mink er kontinuerlig skutt eller tatt i feller i området i løpet av flere år – og endelig fikk ternene fred.

Hekkebestand: 36 par makrellterner og 14 par rødnebbterne. Antall ringmerket: 54 unger av makrellterner, 20 unger av rødnebbterne. Antall unger som kom på vingene: 50-60 makrellterner, 15-20 rødnebbterner.

Høvring

- 30.5 Ca 40 terner til stede i kolonien i siste uka av mai, men de var borte hele dagene og bare til stede i kolonien noen timer midt på natta (R. Arnesen, hytteeier nær kolonien).
- 5.7 1 makrellternesatt på holmen og ei fisket. Altså ett mulig hekkepar. En del makrellterner fisket nordover i Førdesfjorden, men ingen kolonier å finne her. De eneste koloniene videre i Bokn/Tysvær: Ved Gismarvik: 11 reir, rein makrellternekoloni med bare egg, og ved Gåsholmane ca 40 par i blandingskoloni.

Ternehomen ved Høvring.

Oppsummering: Ifølge lokal hytteeier (Rolf Arnesen), kom det ca 30 terneunger på vingene i 2005, og det var derfor underlig at det ikke ble fart på hekkingen her i år. I følge samme kilde kom det et liknende antall terner til holmen i mai som det hekket i fjor, men de gikk ikke til hekking. I perioder var de borte hele dagene og ble bare sett hvilende på holmen om nettene. Dette bildet samstemmer med det vi observerte andre steder, nemlig at ternene hadde store problemer med å skaffe seg mat tidlig i hekkesesongen. De utsatte starten på eggleggingen med ca tre uker i forhold til et normalår, til det ble mat å finne nær hekkeplassene. På Høvring kom de likevel aldri skikkelig i gang i år.

Hekkebestand: 1-5 par makrellterne. Antatt antall unger på vingene: 0-3.

Bygnes

Bildet til venstre: Makrellternepar på Indreholmane, Bygnes. Til høyre: Rødnebbterne på Guleskjerå.

- 1.5 5 terner over Søraskjeret.
- 3.5 1 makrellternesatt på Søraskjeret, 2+ fisket i Eidsbotn.
- 6.5 5 makrellterner på Indreholmane. Kurtise og reirgroping. Fisket stinte.
- 7.5 6 makrellterner på Indreholmane var svært aktive.

- 10.5 7 makrellterner samme sted som 7.5. På Søraskjeret: 6 ind. Ingen terner på Guleskjerå.
- 13.5 Den kalde, kraftige NV-vinden med matknapphet som følge, har redusert antall terner på hekkeplassene. Kun 1 par på Indreholmane i dag.
- 16.5 4 rødnebbterner passerte/fisket ved Guleskjerå. Minkdrept ærfugl og knuste egg i reir på Kattholmen (Villy Solvang).
- 17.5 Ingen økning av terner i Bygnes-området siden 10.5. Maks. 8 grader og plaskregn.
- 20.5 Alle terner borte fra Bygnes-koloniene. 3 rødnebbterner trakk forbi ved Guleskjerå.
- 27.5 Fortsatt helt tomt for terner.
- 1.6 Flokk ca 25 ind mot nord over Gassco. Direkte trekkende.
- 5.6 4 rødnebbterner på Guleskjerå. 2 makrellterner på Indreholmane. 10+ på Søraskjeret.
- 10.6 100+ rødnebbterner på Guleskjerå. 10-12 makrellterner på Indreholmane.
- 11.6 80+ rødnebbterner, de første ser ut til å ruge på Guleskjerå. Ca 30 makrellterner på Indreholmane og ca 20 på Søraskjeret. Brun åtefisk servert (sei?).
- 18.6 Ca 150 rødnebbterner på Guleskjerå, 40 ind på Indreholmane og 13 ind på Søraskjeret.
- 21.6 150-200 rødnebbterner på Guleskjerå. Økning siden sist. Samme antall makrellterner på Indreholmane. De fisker nå grønn/sølvfarget åte: sildeyngel/tobis.
- 25.6 Alt som 21.6. Foto av flokken som lettet viste 106 ind på det meste. Med noen utenfor, betyr vel dette ca 120 ind (60 par). Alle rødnebbterner.
- 29.6 Opptalt rugende fugler på Indreholmane: 23 makrellterne, 2 rødnebbterne.
- 3.7 Opptelling på Guleskjerå: 91 reir av rødnebbterne med egg eller pull. Ingen dødelighet eller ødelagte reir. 14 rødnebbterneunger merket.
- Indreholmane: 33 reir av makrellterne med egg eller pull. 6 makrellterneunger merket.
- 4.7 Søraskjeret: 7 reir av makrellterne med egg eller pull, på land 1 rødnebbternereir. Merket: 7 pull makrellterne og 2 pull rødnebbterne. Totalt på Bygnes nå: 40 par/reir makrellterne, 92 par/reir rødnebbterne, til sammen 132 par terner. I tillegg er det en flokk på nærmere 100 ikke-hekkende rødnebbterner tilstede på Guleskjerå. En toårig rødnebbterne fotografert her 4.7. De ikke-hekkende ternene kan være fra Husøy, som nå er nesten tom for terner pga rotte. Det ble lagt noen kull til etter opptellingene fra 3.-4.7. I alle fall på "Steinen" ved Indreholmane, 2 reir makrellterne: Ett ble etter hvert oppgitt, i det andre kullet levde ungene i alle fall til 1.8 (1 funnet død 2.8). Totalt hekkende Bygnes 2006 dermed anslått til: 46 par makrellterne og 97 par rødnebbterne.
- 7.7 Merket: 29 rødnebbterneunger på Guleskjerå. Ingen døde unger funnet, men 5-6 reir med egg på "Svaneskjeret" virket forlatte.

Bildet til venstre: Ringmerking på Guleskjerå. Til høyre: Rødnebbterne mater unge på samme sted.

- 10.7 Merket: 15 rødnebbterneunger på Guleskjerå. 8 unger funnet døde/døende. 12 pull makrellterne og 3 pull rødnebbterne merket på Indreholmane. 1 unge (makrellterne) funnet død. (Sjekk værforholdene 8.-9.7 som forklaring). Vandrefalk plaget kolonien på Guleskjerå. Makrellternene og rødnebbternene reagerte forskjellig på falken.

- 14.7 Merket på Guleskjerå: 13 pull rødnebbterne. Indreholmane: 4 pull makrellterne, 2 pull rødnebbterne. Ca 20 reir intakte på Guleskjerå (en del syntes forlatte i tillegg). Døde unger: I alt 20, flest dununger; med ring: 10. Ca 10 ruget på Indreholmane. Døde unger: 8 ind hvorav 7 hadde ring. Merket på Søraskjeret: 3 pull makrellterner. 4 store unger kontrollerte. Totalt 8 unger registrert på skjæret, pluss et reir med 1 egg. Rødnebbterneparet på land ved svartbaken ok. Ca 50 ikke-hekkende satt på skjæret. Ingen døde unger.
- 18.7 Guleskjerå: 7 rødnebbterneunger merket, 3 var døde. Altså liten dødelighet etter 14.7. Ca 20 reir med egg, de fleste forlatte.
- 19.7 1 rødnebbterneunge merket på Guleskjerå. Årets første unge var på vingene. 9 makrellterneunger merket på Indreholmane. Her ble 5 små funnet døde (ikke ferske), ca 8 reir med egg som ble ruget på, rødnebbternene var borte.
- 22.7 2 pull makrellterne merket på Indreholmane. Ingen fløy ennå, men mange store, 1 død. 3 reir med egg. Makrellternene mer sky enn rødnebbternene. Rødnebbternene fisker i større grad i ferskvatn (Litlavatnet-Fotvatnet) enn makrellternene.
- 23.7 1 rødnebbterne sett rugende på Guleskjerå, 1 makrellterne sett rugende på Indreholmane og 1 på Søraskjeret.
- 24.7 Ennå 3 reir på Indreholmane med egg som ble ruget på. 9 rødnebbterneunger merket på Guleskjerå, ca 15 juv på vingene. Totalt 5 pull funnet døde (2 store, 3 dununger). Ideelle værforhold og overflod av mat (tobis) i sjøen.
- 28.7 En urolig dag for Bygnes-ternene. Vandrefalk slo ned og tok med seg stor unge fra Guleskjerå midt på dagen. Fløy høyt og langt mot NØ med ungen i klørne til den og en terne som jaget falken var ute av syne. Hele dagen virret både makrell- og rødnebbternene rundt over Vorråvågen – og var bare så vidt nedom holmene i blant for å mate. En spurvehauk sett ved Indreholmane. Mange store makrellterneunger der, men ingen sett på vingene ennå. Ingen ruget i dag, men i alle fall det ene paret på ”steinen” har klart å få fram unger (dundrakt ennå). Det er forholdsvis langt flere unger blant de ca 40 parene makrellterne som gikk til hekking, enn blant de ca 90 parene med rødnebbterne. Noen unge rødnebbterner – ca 5 – er på vingene ved Guleskjerå. Enten trekker det unger bort etter hvert – eller så blir de plukket av falken. Det er i alle fall få store unger nå – i forhold til de i alt 100 merkte ungene. Totalt: 40+ ind rødnebbterner på Guleskjerå i dag inkludert de som ikke hekket.
- 29.7 Opptalt fra land: 29 rødnebbterneunger på vingene eller juv som ble matet på Guleskjerå. Mange makrellterneunger på vingene på Indreholmane. 4 ad var merket (venstre fot).

- 2.8 Flott syn i dag med masse unger på vingene av både makrellterne og rødnebbterne. Indreholmane: Kun to unger i dundrakt, 5 store svømte bort, resten lettet. En av de sist klekte på "Steinen" var død. Ellers ingen døde. Antatt unger totalt på vingene fra Indreholmane i år: 25-35 ind, på Søraskjeret: 8-12. Sum makrellterne: 33- 47 juv. Guleskjerå: Alle ungene syntes nå å være flygedyktige. Antatt unger totalt på vingene: 35-45 juv (inkl 1-2 fra Søraskjeret – på land).
- 4.8 Fortsatt fullt liv i koloniene. Nedgang i juv fra 3. til 4.8. De trekker nå bort etter hvert. Likevel ennå i dag 10+ juv rødnebbterne som ble matet på Guleskjerå hvorav 1 neppe var flygedyktig ennå. Ternene matet ivrig med tobis eller liknende fisk. Ingen fiskeflukt lenger mot vestover, over land. På Indreholmane ennå 2 dununger (store) og 2-3 juv som neppe kunne fly. Ca 10 juv fløy. Mange har trukket vekk de siste dagene.
- 6.8 6 ad (hvorav to var venstrefot merket) og minst to juv igjen på Indreholmane. På Guleskjerå ennå et titalls rødnebbterneunger sittende på oppvekstplassene, pluss et 20-talls terner til: blanding rødnebbterne, makrellterne, juv og ad på skjærene. Ivrig mating av flygestore unger.
- 7.8 3 juv (fra 2 kull) som ennå ikke er flygestore igjen på Indreholmane. Matet. Alle andre nå borte: dvs 7 juv satt på Svartbaksjeret ved Kattholmen og ble matet der. På Guleskjerå satt i alt 4 juv rødnebbterne på reirplassene sine og tagg mat, men ingen ad sett noe sted. Forlatt ungene?
- 8.8 1ad med 1 juv og 1ad med 2 juv mot SV over Litlavatnet i dag, trolig makrellterne. På Guleskjerå satt ennå 3 juv rødnebbterne og 1 ad svinset rundt med mat og prøvde å lokke en unge med seg utover sundet. Lyktes ikke og åt selv fisken – sannsynligvis tobis. 4 juv makrellterne satt på Svartbaksjeret. Fortsatt 2-3 par på Indreholmane, de tok ingen notis av spurvehauk som fløy omkring i nærheten.
- 9.8 1 ad, trolig rødnebbterne, med to juv mot SV over Litlavatnet.
- 11.8 Ingen rødnebbterne igjen på Bygnes. 2 ad makrellterne satt på Svartbaksjeret og et par med 1 nesten flygeklar unge på Indreholmane (den ene av ad venstrefot merket). Minst 1 juv og to ad på fiskejakt ved Søraskjeret, men ingen satt nedpå.
- 13.8 Foto av siste paret med en unge på Indreholmane 12.8. Var der fortsatt 13.8, ungen fløy nå litt omkring sammen med foreldrene. Ringnummer avlest med teleskop: 7470776 og var merket 19.7. Alle egg som ble ruget på etter 19.7 gikk altså dukken (forlatt?). Jfr hva som skjedde på "Steinen". Det synes altså vanskelig for terner å få avkom fra egg lagt etter 1.7. Den ene ad hadde 32 eller 82 som siffer i ringen (Stav. Mus., v. fot). Fortsatt tilstede 15.8.
- 18.8 Siste observasjon: 2 ad og 1 juv har fisket i Eidsbotn de siste dagene. Sannsynligvis er dette det siste hekkeparet fra Bygnes.
- 21.9 Noen få juvenile terner sett Kopervik-Eidsbotn i september. Den siste var en makrellterne 21.9. Det er uvisst om dette var trekkfugler eller lokale terner.

Oppsummering: Gjennom årene en av Karmøys mest permanente ternekolonier som har produsert unger i takt med jakttrykket mot minkbestanden i området. Effektiv jakt de to siste årene har gitt ternene fred. Begge årene ble flere mink skutt like før ternene ankom. Minken klarte imidlertid å rasere et ærfuglreir på Kattholmen først. Utryddelse av minken i området har ikke bare hatt positiv innvirkning på ternene. For første gang hekket det gravand her – som fikk fram unger. Vellykket hekking også for f. eks. rødstilk, tjeld, storspove og alle fire måkeartene dersom en inkluderer Hydro-området – samt mange ærfuglpar. For første gang hekket det også knoppsvane i Vorråvågen – med reir på Guleskjerå – midt i ternekolonien. Det er ikke ønskelig med svanehekking her, men til alt hell var svaneparet ferdig med rugingen før ternene dannet koloni.

Som ventet etter en vellykket hekkesesong i 2005, kom ternene sterkt tilbake i 2006 med god bestandsoppgang for begge artene. Størst framgang for rødnebbterna som gikk opp fra ca 21 par i fjor til 97 i år og makrellterna fra ca 34 i fjor til 46 hekkepar i år. På samme måte som i fjor var kolonien tredelt. Den største på Guleskjerå var rein rødnebbternekoloni, opptalt til 91 reir 3.7. Den nest største kolonien helt innerst i vågen, bestod av nesten bare makrellterner, de 3-4 rødnebbterneparene fikk ikke fram unger. Den tredje og minste kolonien, på et skjær sør for Bygnes, huset makrellterner. Det eneste rødnebbterneparet hekket på en halvøy like ved, sammen med områdets eneste hekkende svartbak. Og terneparet fikk opp to unger her!

Det kom unger på vingene i alle de tre delene av Bygnes-kolonien. I lange perioder rådet rene idyllen på hekkeplassene – med komplett fred for minken som har plaget dem i området mer eller mindre kontinuerlig så lenge noen kan huske. Et lite skår i gleden var gjentatte besøk av vandrefalk – en art som spesielt rødnebbternene reagerer på med stor frykt (se 28.7). Minst en gang slo den til og fraktet bort en flygedyktig terneunge. Spurvehauk ble også observert i området i slutten av hekkesesongen. Denne så det ikke ut til at ternene brydde seg særlig om, og hauken ble ikke sett på selve holmene. Det må nevnes som positivt at det aldri ble observert folk i koloniene – dette til tross for mye ferdsel, badeliv og småbåttrafikk nærheten.

Hekkebestand: 46 par makrellterne, 97 par rødnebbterne. Ringmerket 43 unger av makrellterne og 95 unger av rødnebbterne. Antall unger som kom på vingene beregnet til: 33-47 makrellterne og 35-45 rødnebbterne.

Husøy

- 27.5 Noen terner satt på holmen. Ikke talt.
- 31.5 70-100 individer lettet. Både makrellterne og rødnebbterne (OKB). Ei terne var høyrefot merket.
- 5.6 100+ lettet fra holmen, blanding makrellterne og rødnebbterne (mest?). 8 reir med egg.
- 16.6 30+ par med reir, de fleste (ca 20?) er makrellterner.
- 25.6 Andelen makrellterne nok større enn antydnet 16.6. Kun 2 av de rugende ternene sett fra land var rødnebbterne. Rødnebbternene har egen koloni på beitemarkene NV for Husøy. Ca 20 individer i lufta her på det meste.
- 4.7 Nesten hele kolonien på holmen borte: predatert av rotte. Egg var innsamlet og gjemt i den høyeste vegetasjonen på holmen. Mange egg hadde små bitehull – ulikt mink – og eggene var samlet på mange ulike steder med opp mot 15 egg på hvert sted. Reir som

ennå ikke var rasert, lå lengst NØ og V på holmen hvor det ikke er vegetasjon for ei rotte å skjule seg i. Gjenværende terner: 13 par/reir makrellterne og 2 par/reir rødnebbterne. Merket: 9 pull makrellterne. Opptalt på holmen: 25 reir med 0 egg/røva reir, 5 reir med 1 egg/pull, 8 reir med 2 egg/pull, 2 reir med 3 egg/pull. På det meste ca 40 hekkepar på holmen med overvekt av makrellterne (ca 30:10). Fastlandsdelen av kolonien i nord (kubete): Bare rødnebbterne: 12 reir med følgende innhold: 5 med 1 egg/pull, 6 med 2 egg/pull, 1 med 3 egg. Merket: 3 pull.

9.7 Fortsatt rugende terner sett fra land på samme måte som 4.7.

16.7 Holmen totalt forlatt. Noen rødnebbterne fortsatt over hekkeområdet på kubeitene.

29.7 Ingen aktivitet på kubeitene heller.

Oppsummering: Kolonien hadde en lovende start og alt lå til rette for en vellykka hekkesesong på linje med 2005. Kolonien var todelt som i fjor med blandingskoloni på den flate holmen sør for Husøy og med rein rødnebbternekoloni på kubeitene i nord. Utover i juni så noe ut til å være galt i kolonien ved at antall ternepar stadig minket. Ved å gå i land 4.7 ble mistanken bekreftet. Det som først så ut til å være minkens rasering av ternereir, viste seg å være ei rotte. Vi gjorde forsøk på å ta livet av den, men den klarte å gjemme seg bort. Rotte vil kanskje bli et økende problem der minken blir fjernet, men at den første kolonien som ble rottefanget var på et skjær i sjøen, var overraskende. De få reirene som ennå var i orden 4.7, ble siden røvet. På kubeitene, klekket noen egg, men det ble aldri observert at unger kom på vingene. Trolig var beitetrykket for stort i kolonien.

Hekkebestand: ca 30 par makrellterne og ca 20 par rødnebbterne. Merket: 9 pull makrellterne og 3 pull rødnebbterne. Ingen unger kom på vingene i kolonien i år.

Urter

Til venstre: Holmen hvor de fleste rødnebbternene holdt til. Til høyre: Flygeklar unge.

20.7 Todelt koloni av rødnebbterne; øst og vest for Høgeholmen. Vest for: 7 reir med egg og 1 stor unge merket. Øst for: 1 stor unge merket, ingen reir med egg. Minimum antall hekkepar Urter: 9 rødnebbterne.

Oppsummering: Første hekkefunn på Urter på mange år. Øygruppa har likevel ofte hatt relativt store rødnebbternekolonier, men vellykket hekking er ikke registrert av Karmøy Ringmerkingsgruppe noen gang. Overraskelsen var derfor stor da det ble

funnet to flygeklare unger her 20.7. De øvrige hekkeparene må ha ankommet en god del seinere, siden disse bare hadde egg. Det ble ikke gjort flere besøk til kolonien.

Hekkebestand: 9 par rødnebbterne. Antall unger ringmerket: 2. Antatt antall unger som kom på vingene: 1-5.

Sammenfatning

Antall årsunger som kom på vingene og forlot Karmøy utpå ettersommeren 2006 anslås til ca 150 makrellterner og ca 85 rødnebbterne. På bakgrunn av de dystre meldingene i media om matmangel og utdøende sjøfuglbestander langs norskekysten, er dette oppløftende tall. To års målbevisst minkjakt er hovedgrunnen til det gode resultatet for ternene i Karmøy. Livet er likevel ikke problemfritt for ternene våre, noe vi blant annet skal se på i følgende sammenfatning av hekkesesongen 2006.

Ankomst og etablering

Ankomst og etablering foregikk etter en liknende tidsplan som i 2005, dvs med seinere ankomst og hekkestart enn normalt for flertallet av både makrellterne og rødnebbterne.

De første makrellternene ble sett på hekkeplass på Kvalavåg og Bygnes 1.5. I løpet av første uka av mai ankom det flere makrellterner, også til andre hekkeplasser. Så langt var vårtrekket i normal rute. Noen fine, varme dager på denne tida fikk fart på pardannelse og kurtise, og reirgroping ble observert på Bygnes allerede 6.5. Dette lovet godt, for tidlig hekkesesong gir normalt større ungeproduksjon enn sein. Omslaget i været som nå fulgte, med kraftige, kalde lavtrykk via Grønland satte en effektiv stopp for videre hekkeaktivitet i koloniene og betød en bråstopp i vårtrekket. De lave temperaturene og den langvarige lavtrykksaktiviteten, fikk til følge at ternene ikke fant mat nok i sjøen og måtte utsette hekkestarten. Mange terner forlot hekkeplassene igjen, andre var tilstede bare i korte perioder om dagen eller om natta. Noen berget seg gjennom næringskrisen med å jakte på insekter i ferskvann. Gjennom siste halvdel av mai ble det på det meste observert ca 200 makrellterner i Heiavatnet, hvor de snappet insekter fra vannflaten på samme måte som svartterner gjør det.

Kurtiserende makrellterner, Bygnes 8.5.

Ikke før i månedsskiftet mai/juni kom hekkingen i gang i koloniene, med 5 reir med egg på holmen i Tjøsvollsvatnet 3.6. Dette er ca 14 dager seinere egglegging enn i et normalår. Først etter 10.6 kom eggleggingen i gang for fullt rundt om i koloniene. Nyankomne trekkere fikk koloniene til å øke gjennom resten av juni.

De første rødnebbternene ble observert 16.5 på Bygnes og 20.5 på hekkeplass ved Åkrehamn (Årabrot). Etter dette skjedde det lite før et større trekk satte inn i begynnelsen av juni. Denne

ankomsten var nøye relatert til forbedring av værforholdene og til oppblomstring av plankton, som i sin tur drev småfisk til havoverflaten. Etter dette skjedde ting raskt, og innen 20.6 lå flertallet av rødnebbternene på egg rundt i koloniene.

Valg av hekkeplass

Ternene er mer tilpasningsdyktige til endringer og menneskelig aktivitet en hva en skulle forvente. Dette har vi blant annet observert på Årabrot industriområde i Åkrehamn. Her har både rødnebbterner og makrellterner hekket trofast i flere år til tross for en voldsom aktivitet i form av anleggsmaskiner, biler, turgåere, katter og hunder. Det som har ødelagt mest for kolonien, er likevel minken som årlig ankom fra sjøsida. I år ankom imidlertid "firbeinte" med større appetitt enn minken: gravemaskinene til Vassbakk&Stol. Hele det aktuelle industrifeltet ble planert midt i hekkesesongen. Ikke bare måtte ternene gi opp, men et titalls andre arter måtte også rømme. Hvorfor måtte dette anleggsarbeidet gjøres midt i hekkesesongen? En kan også lure på hvorfor ternene fant dette området så attraktivt. Det må til tross for dårlige odds, ha vært en tryggere hekkeplass enn i minkens eldorado på de typiske terneholmene utenfor.

En tilsvarende hekkeplass med nærhet til mennesker finner vi på Kvalavåg. Den ligger så å si i sentrum av "byen". Holmen ligger bare et steinkast fra butikken og er omgitt av utleiehytter og fritidsbåter. Den menneskelige aktiviteten er med andre ord stor like ved kolonien. Men ternene tar ingen notis av det. Så lenge jakttrykket mot minken holdes kontinuerlig oppe, går terner og menneskelig aktivitet godt sammen. I Kvalavåg har det unike skjedd at noen av ternene har blitt så tamme at de eter fisk fra hånda.

Det er mulig at det nettopp er menneskelig liv og røre som gjør at ternene trives her. Det holder nemlig mange av ternenes fiender borte. Pussig er det i alle fall at kolonien ble årets mest produktive – kanskje bare slått av kolonien i Tjøs Vollsvatnet, som heller ikke ligger spesielt langt fra allfarvei. To sesonger etter hverandre med topp hekkeresultater, tyder på at Tjøs Vollsvatnet utrolig nok er uten predatorer for tida. Kolonien i vatnet kan dermed sies å være den fredeligste hekkeplassen for terner og hettemåker i Karmøy. At til og med den landlige delen av kolonien fikk fred for firbeinte, betyr trolig at siv og sump og tettbebyggelse fungerer som en barriere mot f.eks. rev og mår. Ingen andre av kommunenes mest attraktive ferskvannslokaliteter for kolonihekkere hadde suksess i år. Det ble med forsøket både i Grødemsvatnet, Nordvatnet og Bøvatnet.

Flertallet av de øvrige koloniene som ble registrert i år, lå på helt artstypiske lokaliteter kjent fra tidligere år: relativt små, flate holmer med sparsom vegetasjon. I delkoloniene på Bygnes hekket flere par på to knøtt små skjær, uten noen form for vegetasjon for ungene å skjule seg i. Den ene delkolonien ved Husøy har i flere år holdt til på et kubeite. Ingen hekkepar ble i år registrert i lynghei og bare et fåtall par på sauebeiter, ved anleggsområdet på Årabrot.

Bestandsforhold og hekkeresultat

Antall terner som gikk til hekking i Karmøy kommune i 2006 er på grunnlag av tellinger og anslag i koloniene beregnet til å ligge på 181-189 par makrellterne og 491-516 par rødnebbterne. Tallene avviker lite fra 2005 da tellingene viste 155 par makrellterne og 519 par rødnebbterne. Det kan anes en ørliten bestandsendring som består av en svak oppgang for makrellterna og en ubetydelig nedgang for rødnebbterna. For begge årene er det uventet mye rødnebbterne i forhold til makrellterne.

Tallet på terneunger som nådde flygedyktig alder og kom på vingene, ble høyere enn i 2005. Forbedringen lå hos makrellterna som fikk mellom 133 og 175 unger på vingene. Dette er omkring en dobling fra fjoråret. Til sammenlikning kom ca 40 makrellterneunger på vingene i 2004 før minkprosjektet var i gang. Hvor mange unger rødnebbternene fikk med seg fra Karmøy i 2006, ligger også innenfor en forholdsvis vid ramme fordi vi ikke vet hva som skjedde på Gjøgningen mot slutten av sesongen. Anslaget er derfor vidt og ligger innenfor 71-100 unger totalt i Karmøy. Tallet fra 2005 var 104.

Det ble i 2006 registrert hekking i 12 kolonier mot 13 i fjor. I koloniene vokste det med sikkerhet opp unger i 4 (maks 6) kolonier i 2006 mot 7 (maks 8) i 2005. Flere kolonier gikk altså dukken i år enn i fjor til tross for at færre ble angrepet av mink. Årsakene til de mange koloni-sammenbruddene er flere; blant de viktigste er ugunstig vær, matknapphet og predatorer. Ungeproduksjon og overlevelseshastighet er høyest hos makrellterna. Dersom en fordeler antall unger på antall hekkepar finner en at makrellterna klarte 0,9 unge per par mens rødnebbterna bare fikk 0,2 unge per par på vingene.

Fenomenet kan delvis forklares med at rødnebbterna i snitt legger ett egg mindre enn makrellterna (2 i forhold til 3). Ser en på vinnere og tapere geografisk, er det en tendens til at de mest vindeksponerte koloniene kommer dårligst ut. Rødnebbterna rammes hardest under vanskelige værforhold, fordi den er tallmessig overlegen i den ytre og mest værharde delen av skjærgården. Rødnebbterna er av natur en mer marin art enn makrellterna og er bedre tilpasset fødesøk langt til havs.

	Makrellterne		Rødnebbterne	
Koloni	Par	Unger	Par	Unger
1 Krossholmem	0	0	0	0
2 Guleholmen	0	0	90	0
3 Grødemsvatnet	1-5	0	30-40	0
4 Åkrehamn	0	0	20-25	0
5 Tjøsvollsvatnet	35	45-55	0	0
6 Ryvingen	0	0	30-40	0
7 Gjegningen	20	5-10	180	20-30
8 Salvøy	12	0	1	0
9 Kavholmane	0	0	0	0
10 Kvalavåg	36	50-60	14	15-20
11 Høving	1-5	0-3	0	0
12 Bygnes	46	33-47	97	35-45
13 Husøy	30	0	20	0
14 Urter	0	0	9	1-5
SUM	181-189	133-175	491-516	71-100

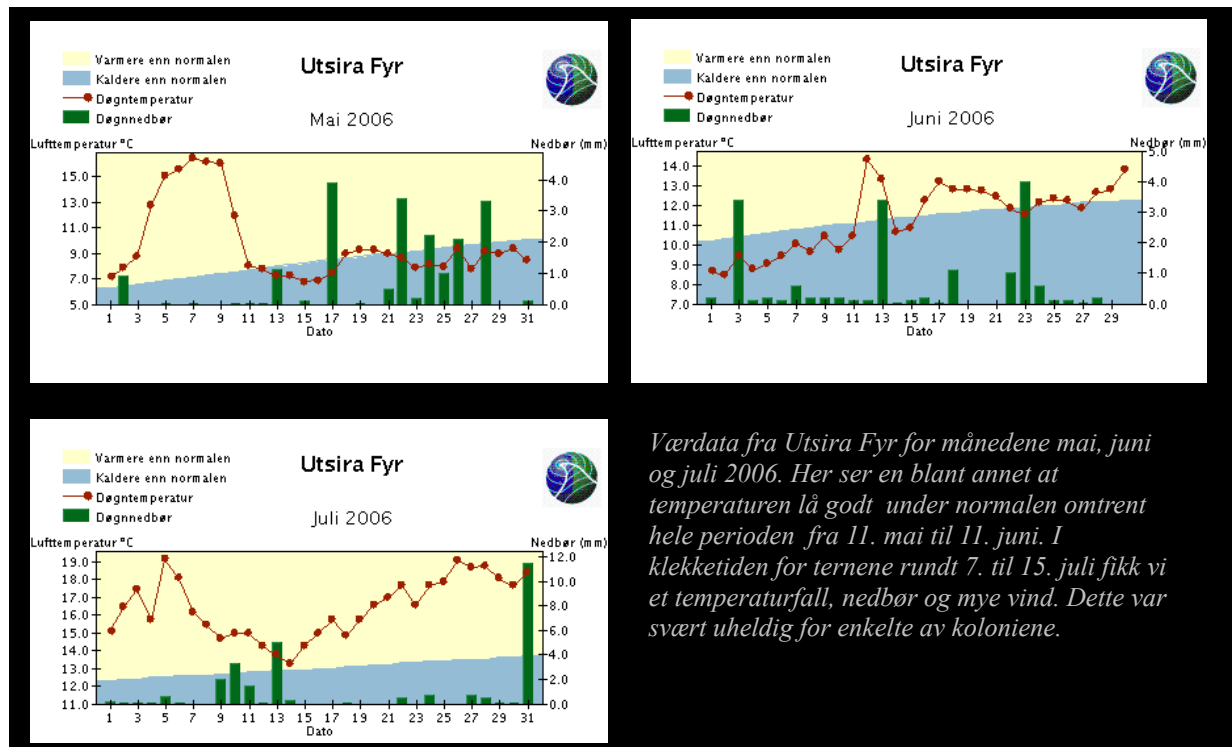
Oversikt over samtlige ternekolonier registrert i Karmøy årene 2005-2006. Tabellen viser antall hekkepar og antall unger som anslagsvis kom på vingene i 2006.

Ved alle besøk i koloniene ble det ved siden av reirtelling og ringmerking, registrert ungedødelighet og forlatte reir med egg. I den største kolonien på Gjegningen ble ikke alt funnet og talt, fordi vi pålegger oss streng tidsbegrensing ved besøkene, for at ikke egg eller unger skal ta skade. Fram til og med 4.7 ble det ikke registrert noen forlatte reir eller døde unger i noen av koloniene. Den 6.7 ble en dununge funnet død på hekkeplassen i Tjøsvollsvatnet. Dagen etter var 5-6 reir med egg forlatt på Guleskjerå, Bygnes. Den 9.7 var 3 av reirene i Salvøy-kolonien forlatt. Samme dag fantes det minst 25 døde unger på Gjegningen og 2 døde i Kvalavåg-kolonien. Problemene fortsatte på Bygnes hvor dødeligheten økte med ruskeværets varighet. 10.7 ble det registrert 1 død makrellterne-unge og to forlatte reir med egg, samt 8 nylig døde rødnebbterne-unger. 14.7 ble det funnet 20 døde rødnebbterne-unger og 10 forlatte reir med egg; 8 døde makrellterne-unger og 4-5 forlatte reir med egg. Alle døde unger ble fjernet etter hvert for å unngå at de ble talt opp flere ganger. Alle ungene som var døde eller døende var ennå i dundrakt. De store tapene fortsatte også på Gjegningen hvor det 16.7 ble funnet flere døde enn levende unger. 17 ble ringmerket. Antall døde var på over 20 og noen av disse var nå gamle nok til at de hadde fått fjærdrakt. At disse døde kunne tyde på at sult og ikke uvær var dødsårsak. Imidlertid kom det hele tiden inn terner til kolonien med de beste råvarer i nebbet: tobis. Mange adulte terner satt uvirksomme i fjæra og bare ca 10 av reirene på holmen inneholdt egg som ble ruget på, resten var oppgitt.

Etter uværet i andre uka av juli falt dødeligheten kraftig. Nå begynte sommerens godværsperiode som skulle vare til langt utpå høsten. 17.7 ble det kun funnet to døde dununger av makrellterne i Tjøsvoll-kolonien og to døde på Kvalavåg 18.7. Samme dag ble det funnet 3 døde rødnebbterne-unger på Bygnes, men så mye som ca 15 reir med egg var nå forlatte. Den 19.7 ble det litt uventet registrert store, døde unger med fjærdrakt ved Salvøy og på Gjegningen, 5 på hvert sted. Resten av hekketida forløp med små tall for døde unger eller forlatte reir. Det ble observert ivrig mating med tobis på Bygnes 23.7. Etter 20.7 ble det totalt i samtlige kolonier funnet 11 døde unger i ulike aldre.

Vanskelige værforhold

Sommeren 2006 vil bli husket som en av de varmeste og tørreste i manns minne. Fra midtsommer til høstjevndøgn var det en nesten sammenhengende godværsperiode med usedvanlig mange dager med over 20 grader. Det er derfor vanskelig å forstå at så hardføre, marine arter som ternene, slet med stor ungedødelighet pga uvær.

Værdata fra Utsira Fyr for månedene mai, juni og juli 2006. Her ser en blant annet at temperaturen lå godt under normalen omtrent hele perioden fra 11. mai til 11. juni. I klekketiden for ternene rundt 7. til 15. juli fikk vi et temperaturfall, nedbør og mye vind. Dette var svært uheldig for enkelte av koloniene.

Sommerens uværsperiode inntraff på verst tenkelig tidspunkt for ternene, akkurat da klekkingen var i full gang i koloniene. Så godt som hele månedsnedbøren for juli falt i løpet av dagene 9.-13.7, med 10.7 og 13.7 som de våteste dagene. I tillegg til den daglige nedbøren var vinden stri, opp i 16m/s den 9. og 11., og temperaturen sank gradvis gjennom perioden og gikk til sist ned til 11-12 grader om nettene 13.-16.7 (værdato fra Utsira fyr).

Resultatet av disse værforholdene ble i tråd med tidligere års erfaringer: stor dødelighet av dununger og forlatte reir med egg. Årsaken til dødeligheten synes å være en kombinasjon av at ungene fryser i hjel og at foreldrene ikke klarer å skaffe nok mat av det rette slaget til ungene. Også tern med egg gir ofte opp hekkesesongen under slike forhold, noe som kan tyde på at de selv sliter med sult. Trolig varer fisketurene så lenge at begge foreldrene må dra bort fra eggene slik at de blir ødelagt. Andre kull blir oppgitt fordi reirgropene blir klissvåte eller rett og slett fylles med regnvann. Bildet nedenfor til venstre er tatt på Gjegningen 9.7 og viser en dununge som flyter i en pytt. Bildet til høyre er tatt på Bygnes 14.7 etter en innsamling av døde unger, makrellterner til høyre i bildet, rødnebbterner til venstre.

Bildet til venstre: En av mange terneunger som fløt rundt i vannpytter på Gjegningen etter uvær i juli. Til venstre: Døde terneunger samlet sammen på Guleskjerå etter uværet.

Vindekssponerte kolonier som gikk totalt i oppløsning fantes på Guleholmen på Syre og på Ryvingen vest av Åkrehamn. Koloniene ble registrert tomme henholdsvis 10.7 og 16.7. Dette var reine rødnebbterne-kolonier med til sammen 120-130 par. Koloniene produserte heller ikke unger i 2005, men da var mink årsaken til ødeleggelsen på Guleholmen. Dette kan ha vært tilfelle i år også selv om vi ikke fant tegn som tydet på det. I alle fall opphørte kolonien ved starten av uværperioden i juli.

Uværet midt i juli fikk fart på høsttrekket for bl.a. tjelden og tok livet av hundrevis av terneunger på holmene. Bildet er fra Stavasanden med Svortinga i bakgrunnen. 13.7.06.

Matmangel

Harmoniske forhold i kolonien på Guleskjerå i Karmsundet i begynnelsen av juli.

Ternenes hekketidspunkt har gjennom tidene blitt tilpasset å finne sted når det er optimale næringsforhold i sjøen. For maksimal uttelling på våre kanter betyr det at eggleggingen hos makrellterna bør være i gang rundt 20.5, hos rødnebbterna rundt 1.6. Trolig på grunn av lenger trekkroute ankommer rødnebbterna i gjennomsnitt en uke og to seinere enn makrellterna og har kortere tid å gjøre unna hekkingen på enn makrellterna. Utsatt hekkestart er negativt for begge artene fordi antall predatorer øker utover sommeren. Det er dessuten mulig at rødnebbterna er mer spesialisert og snever i sitt næringsvalg enn makrellterna, og vil slite hardere med å gjennomføre en vellykket hekkesesong dersom det skranter med småfisk – og da særlig med tobis. Forskning tyder på at tobisen blir vanskelig tilgjengelig for overflatefiskere som ternene etter midten av juli – da den søker mot bunnen.

At årets hekkesesong startet med matmangel for ternene er helt klart. Under avsnittet ”Ankomst og etablering” er det redegjort for følgene av dette. Gjennom det meste av mai og fram til første uka i juni lå hele Vest-Europa under innflytelse av et massivt kaldt vestavindsbelte. Ennå så seint som 23.5 lå isoterme for maks. døgntemperatur på 10 grader C så langt sør som tvers over Storbritannia og inn mot kysten av Nederland. Den 27.5 hadde vi hos oss en maks. temperatur på 7 grader og 9 grader 2.6. At slike ekstreme forhold får følger for dyrelivet både under og over havflata er helt sikkert. Det rådet med andre ord vinterlige forhold i sjøen mye lenger enn normalt, med klar sjø og mangel på åte i overflaten. Ternene hadde trøbbel. Sjøfugler med evne til dyppedykk syntes ikke å være i manko på føde. Skarvene f eks klarte seg svært godt på denne tida.

Utenom fraflyttingen av enkelte kolonier og stor ungedødelighet i andre, som følge av uværsperioden medio juli, var overlevelsen blant terneungene høy. Dette indikerer at det egentlig ikke var noen mangel på passende terneføde i sjøen, men at småfisken var vanskelig tilgjengelig i en periode med sammenhengende urolig vær og tung sjø utenfor Vest-Karmøy. Hadde problemet virkelig vært tomt hav for ternene, ville unger sultet i hel og reir blitt forlatt i samme grad også i finvær – som det for øvrig var mye av denne sommeren. Observasjoner som ble gjort i koloniene viste at det ble matet med ulike typer fisk, særlig yngel av sei, men også den viktigste og mest næringsrike, tobisen, var ofte å se i nebbet til ternene.

Noen av de døde ungene som ble funnet i koloniene i løpet av sesongen, enkelte nesten flygedyktige, omkom i godværsperioder, og en kan ikke se bort fra disse kan ha omkommet som følge av sult. Eksempler på dette fant vi blant begge artene.

Det er mulig at det ble tynnere med åte sjøen mot slutten av hekkesesongen, dvs fra månedsskiftet juli/august. I alle fall trekk både ungfugler og voksne terner svært brått bort fra hekkeplassene i Karmøy etter at ungene var på vingene. Noen få ble imidlertid sett på matjakt i Vedavågen og utenfor Kvalavåg utover i september og den siste observasjonen var en juvenil makrellterne i Kopervik havn 21.9.

Mink eller sjøfugl

Kun en eller to kolonier hadde produsert terner på vingene i Karmøy i 2006 uten minkjakten. I Tjøsfullsvatnet er det så vidt vi vet ikke jaktet mink i år, og her vokste det opp makrellterneunger. Men også disse kan være reddet pga av minkjakten i sjøområdene utenfor som har hindret mink i å vandre opp i vatnet. Uten minkjakten ville samtlige av de andre koloniene i den indre skjærgården vært lagt øde. Det ble nemlig tatt mink ved sesongstart og i løpet av hekkesesongen både ved Gjegningen, Kvalavåg og Bygnes. Ternene her ville ikke hatt en sjanse uten innsatsen mot minken. Resultatet ville bl.a. blitt at det knapt nok hadde kommet nye rødnebbterner på vingene i kommunen. Minkjakten slik den nå drives, målrettet, gir uten tvil raske resultater, selv om det ble tatt færre mink i år enn i fjor. Det er da også positivt og tyder på at jakttrykket bidrar til å holde bestanden i sjakk på et lavere nivå enn uten. Den lille rødnebbternekolonien på Urter, var eneste lokaliteten som produserte avkom utenfor minkens normale leveområde i Karmøy.

Dramatikk. Mink med fisk i kjeften på svøm mellom to holmer. Haglskudd. Minkbestanden reduseres med ett eksemplar til. For første gang en vet om, ble ingen ternekolonier i år med sikkerhet utsatt for minkangrep. Jakten har hatt effekt. Selv om sjøen var stinn av småfisk hele sommeren, ville ternene være fortapt så lenge minken er til stede. Den flotte kyststrekningen mellom Marøy og Kavholmane, kan bli et eldorado for sjøfugl om minken blir fjernet.

Siste bildet: Noen av minkene som ble tatt i Kvalavåg-området før hekkestart i 2006. Uten denne innsatsen mot minken, ville ikke ternene hatt en sjanse. I stedet ble det en kjempesesong med mange unger på vingene.

Påvirkningsfaktorer

Bildet til venstre: Ternekolonien som lyktes på en holme ved Husøy i 2005, ble rasert i år. Egg lå samlet i ganger og hulrom som var gravd ut i grastorva. Vi trodde først det var mink, inntil dyret åpenbarte seg som ei velfødd rotte. Bildet til høyre: Rester etter terne drept av rovfugl i kolonien i Grødemsvatnet.

Vi har allerede vært inne på årsaker til at over halvparten av ternekoloniene i Karmøy ikke produserte unger i 2006. Vi har nevnt klimatiske forhold, matknapphet og mink. Selv ikke de koloniene som produserte flest unger, var helt uten problemer. En problemfri tilværelse er heller ikke å forvente. En kamp for å overleve vil det nødvendigvis alltid være i naturen; en evig konkurranse om mat og plass og et strev med å takle fiender og miljøendringer. Vi vil her kort oppsummere de negative påvirkningsfaktorene vi observerte i ternekoloniene i sommer. Det var ikke mulig å finne forklaringer på alt som skjedde av negativ art, så noe har vi overlatt til kategorien ”sannsynlige årsaker”.

Koloninavn	Observerte/påviste predatorer	Antatte/mulige predatorer	Andre negative faktorer
Guleholmen		Mink/rovfugl/hubro	Klima/matknapphet
Grødemsvatnet	Hønehawk/hubro	Rovfugl	
Åkrehamn			Menneskelig aktivitet
Tjøsvollsvatnet	Skjære		
Ryvingen		Stormåker	Klima/matknapphet
Gjegningen	Mink	Rovfugl/hubro	Klima/matknapphet
Salvøy		Mink	Klima/matknapphet
Kvalavåg	Mink, gråmåke		
Høvring	Mink		Klima/matknapphet
Bygnes	Mink, vandrefalk		Klima/matknapphet
Husøy	Rotte		
Urter			

Negative påvirkningsfaktorer på ternekoloniene i Karmøy 2006.

Under påviste predatorer finner vi at mink med sikkerhet har vært til stede i fire av de tolv koloniene. Takket være minkprosjektet ble dyrene tatt av dage like før og i begynnelsen av ternenes hekkeperiode slik at de ikke fikk gjort noen skade i koloniene. I Skudenes-området er det jaktet lite mink de siste årene og det er påfallende at det ikke vokste opp en eneste

terneunge rundt sørspissen av Karmøy i 2006. Det ble observert mink over hele området, men det ble ikke funnet konkrete bevis på mink i koloniene i år slik som i fjor.

Vandrefalken er et relativt nytt innslag i Karmøynaturen i sommerhalvåret. Den er ennå ikke påvist hekkende i nyere tid, men observeres stadig oftere i hekketida. De nærmeste parene hekker ikke lenger unna enn at de benytter ternekolonier rundt om i kommunen til byttejakt. Og problemene for ternene øker utover sommeren når vandrefalken får ungfugler på vingene.

Økende rovfuglbestand i Karmøy gjør livet stadig mer utrygt bl.a. for ternene. Ikke minst utgjør vandrefalken en trussel. Den er en jeger av rang. Det vet rødnebbternene og reagerer helt annerledes og med større frykt på falken enn f.eks. på en hønehauk.

Det er uvisst om veksten i havørnbestanden også kan ha negativ påvirkning på ternekoloniene. Hubro og hønehauk har gjennom lang tid vært kjent for å jakte i ternekoloniene. Gjentatte forsøk fra ternene på å unngå minken ved å hekke f.eks. på beitemark og i lynghei, har ført dem tettere inn på jaktmarkene til hubro og hønehauk. Hønehaukbestanden i Karmøy er etter forholdene høy og stabil, mens hubroen sliter og utgjør nok nå en mindre trussel for ternene enn før. Siden måkebestandene også er kraftig redusert i tidligere jaktområder for hubroen, er ternekoloniene likevel fortsatt et yndet mål.

Skjærer og andre kråkefugler sammen med stormåker har også et stadig våkent øye for ternekoloniene. Men med sitt effektive koloniforsvar klarer ternene som regel å hamne opp med trusselen. Det er vanligvis mot slutten av sesongen, eller ved flere stressfaktorer samtidig, at ternene får problemer med måker og kråkefugler. Dette ble f.eks. observert i år i Tjøsvollsvatnet og i Kvalavåg, og det var bare snakk om ubetydelige tap for ternene.

Rotte har sikkert vært et problem for ternekoloniene gjennom lang tid. Kanskje mink i en del tilfeller har fått skylda der rotte har vært på ferde. I år fikk vi i alle fall et konkret bevis på rotte som en effektiv jeger som på kort tid klarte å utrydde den store kolonien ved Husøy. Den må være en dyktig svømmer som klarer å ta seg fram til en holme såpass langt ute i sjøen. Rotta står utvilsomt klar mange steder til å overta rollen for minken der den blir fjernet. Så rottejakt blir trolig det neste.

Til sist er det ikke til å komme forbi at ternene i 2006 slet med klimatiske forhold og matknapphet. Det er vanskelig å vurdere om mislykte hekkinger, særlig i den ytre del av skjærgården, skyldes det ene eller det andre, men en kombinasjon av ugunstig klima og vanskelig tilgjengelig mat er mest sannsynlig.

Permanent prosjekt

Tidsrammen som er satt for dette mink- og sjøfuglprosjektet i Karmøy er treårsperioden 2005-2007. Vi vil allerede nå signalisere nødvendigheten av å videreføre prosjektet for en ny periode, gjerne på tre år. Karmøy Ringmerkingsgruppe er enig med naturforvalteren i kommunen som uttaler til Haugesunds Avis, Karmøy Lokal at "vi får mye naturforvaltning for pengene" (5.10.06). I vår tid med sterkt fokus på globale klimaendringer og negative trender for mange arter av både dyr og planter i og rundt Nordsjøen, er det særdeles viktig å holde nøye øye med bl.a. sjøfuglene. Da kan vi i det minste bøte på skadene og gjøre det vi kan for dem mens forholdene er kritiske. I tillegg vet vi at regjeringen har gått inn for å stanse tap av biologisk mangfold i Norge innen år 2010. Mener myndighetene alvor med dette, bør de følge opp med midler til kommuner som kan bidra med å nå denne målsettingen.

Vi håper derfor at Karmøy kommune ved naturforvalteren stiller seg positiv til en forlengelse av dette pionerprosjektet. Som rapportene for 2005 og 2006 viser, har arbeidet vist lovende resultater. Dersom jakttrykket mot minken holdes oppe, vil det etter hvert ha positiv innvirkning på flere arter enn ternene. Vi har i 2006 bl.a. sett kull av siland i et av de prioriterte områdene, noe vi ikke har observert der på flere tiår. En slutt på prosjektet i 2007, vil bety at etter få sesonger er en tilbake til start. Den målretta jakten på mink i de rikeste sjøfuglområdene i Karmøys indre skjærgård, må derfor fortsette. Vi vil neppe klare å utrydde minken noen gang, siden det stadig rømmer dyr fra farmer eller rekrutteres nye fra jaktfrie områder.

Tjuvjoen hadde flere faste hekkeplasser i Karmøy fram til 1970-årene. Siden har den ikke hekket her og er nesten utryddet som hekkefugl i Rogaland. Også i år hekket et par i Tysvær, men mislyktes igjen. Med minkbekjempelse i Karmøy er det håp om at vi kan få tjuvjoen og andre tidligere hekkefugler tilbake.

Så lenge vi i Norge har tillatt oss å være blant de land i verden som har størst produksjon av mink – må vi også være villige til å betale en pris for å rette opp på de skadene denne uønska og introduserte, nordamerikanske arten påfører de opprinnelige og naturlig forekommende artene våre. Vi mener derfor at de rikeste sjøfuglområdene i landet, som inkluderer Karmøys skjærgård, bør ha en permanent sjøfuglovervåking, der premiært minkjakt inngår. I det minste er en ny treårsperiode sterkt ønskelig, slik at vi kan finne ute hvilke langtidseffekter minkjakten har på sjøfuglpopulasjonene.

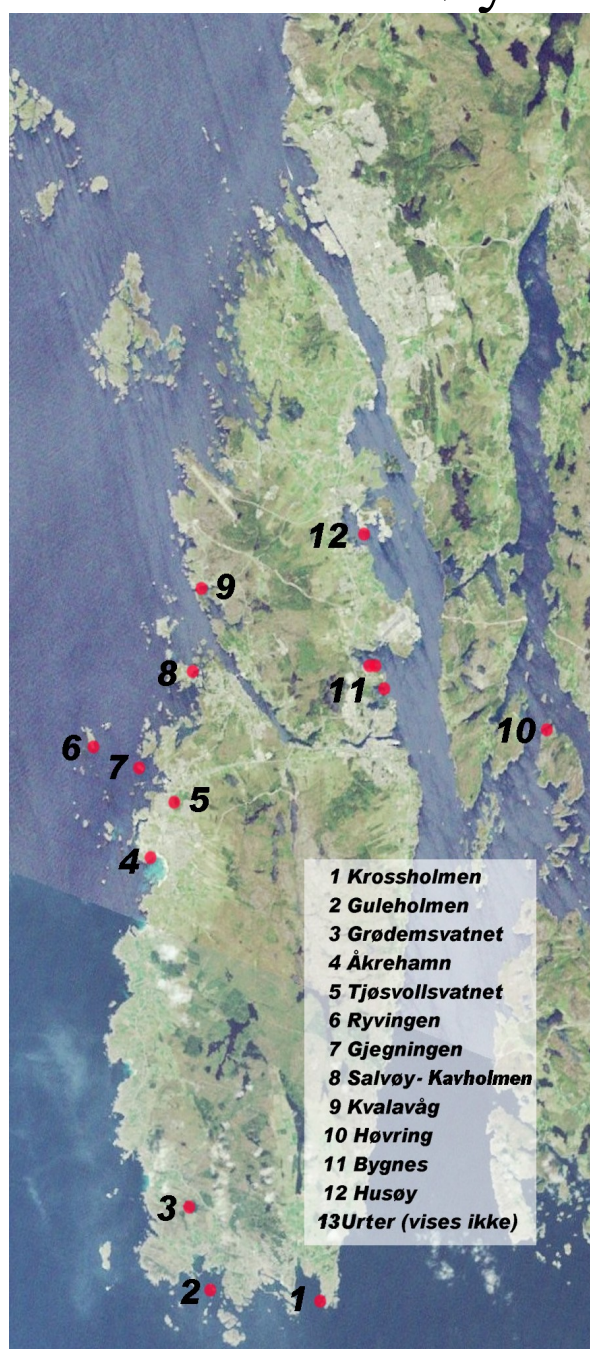
Karmøys rødlistearter

I alt 25 ordinære hekkefugler i Karmøy er å finne på den nye norske rødlista (publisert desember 2006). Disse er: bergirisk, bøkanger, gresshoppesanger, gråspett, hettemåke, hubro, hønsehauk, krykkje, lunde, makrellterne, sanglerke, sangsvane, sivhøne, steinskvett, storlom, storspove, stær, svartstrupe, teist, tornskate, tyrkerdue, vannrikse, vipe og åkerrikse. Dette er et høyt antall og betyr at Karmøy har et tungt ansvar for en forsvarlig forvaltning av disse

artene, i tillegg til de ca 75 øvrige hekkefuglene i kommunen. Mange av disse sliter også med å holde bestandene oppe.

9 av de 25 nevnte rødlisteartene ovenfor hekker i Karmøys sjøfuglreservater eller er sterkt avhengige av våre marine miljøer på andre måter. Blant de viktigste årsakene til bestandsnedganger for sjøfugler kan vi under ”Påvirkningsfaktorer” i rødlista lese: ”Spredning av mink har påvirket sjøfuglene negativt” (s 360). Av andre negative faktorer nevnes endringer i arealbruk, moderne skogsdrift, fiskerier, miljøgifter, klimaendringer, tekniske inngrep og ulike menneskelige aktiviteter. Det er viktig at vi som bor i en kommune med et svært variert og grundig kartlagt fugleliv, gjør det vi kan lokalt for å motvirke de nevnte negative faktorene som fuglene utsettes for.

Kart over Karmøys ternekolonier

Sjøfuglreservatene

To reservater hadde ingen hekkende fugler, nemlig Longaskjer på Vest-Karmøy og Tedneholmen i Karmsundet. I de øvrige var det hekking som forventet i forhold til tidligere år. Til de ytterste og viktigste av reservatene, Ferkingstadøyane og Urter, var det ikke mulig å komme i løpet av våren. De få dagene med rolig vær på forsommeren ble brukt til å få oversikt over ternekoloniene samt et besøk til Jarstein. Vi fikk derfor ikke foretatt reir/individtelling på Ferkingstadøyane og Urter slik avtalen var med naturforvalteren.

Vi anbefaler imidlertid at grundige tellinger blir gjort i nær framtid. Da bør en ha minst tre besøk til reservatene, ett i hver av de tre månedene mai-juli. Telling er svært tidkrevende. Derfor bør en kanskje bare telle grundig i utvalgte områder og gjøre dette etter samme mal i noen år framover for å finne hva som skjer med de ulike artene. Mye kan også gjøres fra sjøsida, uten å forstyrre hekkende fugler i særlig grad.

Fokuset på sjøfugldød langs norskekysten de siste årene og den illevarslende rødlista som ble presentert nå ved årsslutt, burde få norske myndigheter til å innse at det som er bevilget gjennom årene til bevaring av biologisk mangfold og skjøtsel av verneområder er skammelig lite. De mange nedslitte, anonyme skiltene med "Naturreservat" forteller sitt tydelige språk.

Jarstein

Reservatet ble besøkt 8.5, 17.6 og 16.7. Ulikt fjoråret fikk vi til en god spredning i besøkene. Dette er nødvendig for å kunne si noe fornuftig om hekkesesongen for de enkelte artene. Det ble dessuten foretatt en kort sjekk fra båt 28.5. Årets første tur hadde som viktigste formål å finne størrelsen på hekkebestandene av toppskarv og ærfugl. Neste ilandstigning 17.6 hadde som mål å registrere mulige nye toppskarvreir og finne ut mer om bl.a. krykke og havhest. Med siste besøket 16.7 ønsket vi å trekke slutninger av årets hekkesesong.

Antall egg	Antall reir	Sum egg
0	2	0
1	1	1
2	10	20
3	44	132
4	3	12

Fordeling av egg i reir hos toppskarv 8.5 2006.

Antall egg	Antall reir	Sum egg
1	5	5
2	6	12
3	10	30
4	14	56
5	16	80
6	2	12
7	1	7

Fordeling av egg i reir hos ærfugl 8.5 2006.

Havhest

Hekkebestand: 1-5 par.

Første tegn til havhest ble gjort ved observasjon fra båt nær Jarstein 28.5 da en ble sett ved hekkeplass på land og en på sjøen. Antall havhester var størst 17.6. Da lå pionérfuglen på reirplassen sin fra 2003, og 4 andre havhester hadde laget reirgroper nær denne, uten at de hadde egg. 16.7 ruget fortsatt gamlingen på egget sitt. Ingen andre havhester ble sett, og reirgroperne var tomme. Om den ene med egg fikk opp avkom, vet vi ikke.

Toppskarv

Estimert hekkebestand: 72-82 par.

Toppskarvene hekker foreløpig kun på nordre delen av Jarstein, men kolonien er i ekspansjon. I alt ble det funnet 58 toppskarvreir med innhold 8.5. To reir var uten egg, men nye av året. Ett reir med nyklekt unge er ikke med i tabellen. Turen til reservatet 8.5 ga oss de største tallene noen gang for antall hekkende toppskarv. En kontroll av en rugende skarv viste at den var merket på samme sted som unge 1.7 2003. Kolonien rekrutterer som vi også har påvist tidligere, ikke bare skarver fra nærliggende kolonier, men også fra egne rekker. Det ble talt i overkant av 100 individer på sjøen rundt holmen.

Under vårt neste besøk til Jarstein 17.6, ble det foretatt ny sjekk av kolonien. Vi fant da 21 reir som enten var nye i forhold til forrige opptelling eller var reir som vi hadde oversett. Av de 21 nye reirene, hadde 13 påviselig egg eller unger. De øvrige ble lokalisert på grunnlag av lyder fra unger under utilgjengelige steinblokker. Totalt var vi da oppe i 72 reir som med sikkerhet hadde innhold, noe som er ny rekord for reservatet.

Ærfugl

Estimert hekkebestand: 60-70 par.

Ærfuglkolonien ligger på søre del av holmen. Her ble det funnet 40 reir med innhold 8.5. Kolonien ligger i skjønn forening med svartbakene som også har tettest bestand her. Spredte ærfugltreir med egg (i alt 14 reir) ble funnet på nordre del av holmen hvor også de tre andre måkeartene hekker. Antall ærfugltreir kom dermed opp i 54. Antall egg per reir er vist i tabell ovenfor. Ærfuglkolonien på Jarstein er trolig den største i kommunen.

Krykkje

Estimert hekkebestand: 62-70 par.

8.5 var krykkjene bare så vidt kommet tilbake til bergveggene hvor de hekket i 2005. De skulle normalt har vært her i mars. Det satt 16 individer i hovedkolonien og 10 ved fyret i nord. Dette tydet på at krykkjene hadde problemer med mattilgangen, på samme vis som ternene på denne tida. Som for ternene er tobis en nøkkelart matveien. Fiskeslaget var, trolig pga det langvarig urolige været, ikke tilgjengelig for overflatefiskende fugler ennå.

Bildet til venstre: Både den franske krykkja og naboen hadde unge i år. I det hele rådet idyllen i hovedkolonien 16.7. Om det kom unger på vingene til slutt, er likevel usikkert. Bildet til høyre: Gråmåken er den av de fire måkeartene som ser ut til å klare seg best på Jarstein.

17.6 var krykkjene på plass som normalt, og hovedkolonien hadde 57 bebodde reir, mot 35-40 året før. Imidlertid hadde de 3 delkoloniene lengst nord på holmen færre fugler i år. Noe hadde tydeligvis gått galt her, og det satt krykkjer i kun 5 reir. Alle tomme. Totaltallet for Jarstein var dermed trolig noe mindre i år enn i fjor da bestanden var 70-90 par. Under siste besøket 16.7 talte vi 26 nesten flygedyktige krykkjeunger i hovedkolonien. Den fransk-merka krykkja som vi oppdaga i fjor, hadde reir på samme sted. Da var reiret tomt, men i år hadde den en unge (se foto).

Observasjoner som ble gjort med kikkert fra land i slutten av juli viste at krykkjekolonien da var forlatt. Dette tyder på at noe gikk galt helt på slutten av sesongen. Normalt holder både foreldre og unger til i koloniene ei god stund etter at ungene kan fly. Årsakene til en mulig fiasko for krykkjene på Jarstein kan være at den rette næringen tok slutt. Viss det stemmer som forskere hevder at tobisen søker ned mot bunnen rundt 20.7, kan matmangel ha ført til sammenbrudd for krykkjekolonien. Mot denne konklusjonen peker de 13 parene som hekket i havnebassenget i Skudeneshavn (opptalt 28.5). Disse var på hekkeplassen gjennom hele sommeren og fikk unger på vingene i normalt antall.

Teist

Estimert hekkebestand: 5-7 par.

Det ble talt 11 adulte teister ved hekkeplassene på det meste. Maks. tallet i fjor var 8. Det ene reiret vi overvåket, hadde egg både i juni og juli. Ett som ble ruget på og ett som lå utenfor reirgropa. Vi har ingen øvrige data på hekkesuksessen for arten.

Andre arter

Generelt for stormåkene synes året å ha vært relativt dårlig på Jarstein. Hekkesesongen kom seint i gang, særlig for sildemåken, og det var faktisk vanskelig å finne unger av arten til og med ved vårt siste besøk 16.7. Det ble ikke foretatt optellinger av stormåkene, slik at bestandsanslagene fra i fjor står fortsatt ved lag. Trenden synes å gå mot nedgang for svartbak og sildemåke, mens gråmåken holder stillingen så noenlunde. Det ble kun funnet 1 sildemåkeunge og 15 gråmåkeunger store nok til å ringmerke.

Øvrige arter registrert 8.5: Et reir med 3 unger av ravn, 1 reir med egg av skjærpiplerke, 1-2 par linerle, 1-2 par tjeld, 1 grågås, 1 bergirisk og 1 kråke. I tillegg ble følgende trekkgjester observert: 37 småspove (rastet), 1 strandsnipe og 1 rødstjert. Ny art for reservatet i hekketida, en lomvi, ble sett på sjøen nær holmen.

Ferkingstadøyane

Reservatet ble besøkt av Karmøy Ringmerkingsgruppe 16.7 og 23.8. Besøk så seint i sesongen gir begrenset kunnskap om hvordan hekkesesongen har artet seg for de ulike sjøfuglartene.

Inntrykket vi fikk fra båt og gjennom ringmerking, var at hekkesesongen hadde vært vellykket for de fleste artene. Krykkje ble ikke funnet, og den hadde neppe forsøkt å hekke heller. Alke ble observert, men vi gjorde ikke noe spesielt forsøk på å finne om den hadde avkom. Lunden derimot hadde nok flere reir med unger i, fordi foreldre med fisk i nebbet kom stadig inn mot hekkeplassene. Flere småflokker av lunde ble observert, den største på rundt 20 individer. Toppskarvene hadde fått flokker med ungfugler på sjøen 16.7, men det var også mange reir med unger. Som en kuriositet kan nevnes at det 16.7 ble observert en voksen toppskarv med

hvitt vingemerke på venstre ving. Det kan bli spennende å finne ut hvor denne stammer fra, med hensyn til flytting mellom kolonier.

Ferkingstadøyane er eneste reservatet i Karmøy hvor alle de tre alkefuglene våre hekker. Til venstre: Alke i ferd med å ta av. Til høyre: Flokk med lundefugl (Utsira i bakgrunnen) 16.7.2006.

Havhesten var sein i år, og ingen unger var ennå store nok til merking 16.7. Mange hadde ennå egg. Ringmerking ble gjort 23.8 da majoriteten av havhestungene fortsatt lå i reirgropene og var nær flygedyktig alder. Antall unger totalt var over gjennomsnittet for de siste 20 årene. Mange av havhestene som hekker på Ferkingstadøyane og Urter begynner å bli gamle. 4 av 7 kontrollerte fugler viste seg å være merket på 1980-tallet. Den eldste var merket som voksen på reir på Urter 21.6 1985.

Urter

Karmøy Ringmerkingsgruppe besøkte reservatet 20.7. Det ble med dette ene sensommerbesøket. Selv om de tidligste sjøfuglene nok hadde fått unger på vingene og forlatt området på denne tida, var det fremdeles mye fugl igjen på øygruppa, og det i seg selv indikerte en god hekkesesong.

Som på Ferkingstadøyane, ble det heller ikke på Urter foretatt opptellinger av hekkefugl. Til det var besøkstidspunktet for langt ut i sesongen. Vi registrerte likevel utvilsomt slutten av en vellykket hekkesesong for flertallet av fugleartene her ute. Av en eller annen grunn, var havhesten i snitt kommet noe lenger her enn på Ferkingstadøyane, og mange par hadde merkestore unger 20.7. Det ble funnet flere teistunger enn noe år tidligere, og det var ennå et yrende liv i skarveurene, selv om mange hadde nådd sjøen.

For første gang på mange år hekket det terner på Urter, og sannsynligvis vokste det opp noen unger også. Eneste art som med sikkerhet hadde feilet totalt her ute denne sesongen, var krykkja. Rundt 15 reir hadde tydeligvis vært i bruk, men bare ei krykkje satt igjen i kolonien, på tomt reir. Et par bergirisk ble sett på hovedøya, en art som dessverre ser ut til å gå mot utryddelse som hekkefugl i kommunen og som nå er oppført på den norske rødlista (2006).

Klovningen, Ryvingen og Svortingene

Tabellen gir en oversikt over hekkefuglene på de tre reservatene 28.5 2006. Ternehekkingene på Ryvingen er ikke tatt med. De er presentert tidligere i rapporten.

	Klovningen	Ryvingen	Svortingene
Ærfugl	1	13	0
Svartbak	2	80	4
*Gråmåke	2	51	68
*Sildemåke	0	10	10
Tjeld	0	1	0
Teist	0	0	2

Antall hekkepar/reir i de tre sjøfuglreservatene 28.5 2006. * For gråmåke og sildemåke gjelder tallene antall voksne individer. En nøyaktig opptelling av antall reir av de to måkeartene ville krevd masse tid og ført til uforsvarlig mye forstyrrelse av kolonien siden det ikke er mulig å skille dem på egg/reir.

Tjøsvollsvatnet

Det er kanskje litt naturstridig å ta med observasjoner og vurderinger av dette reservatet under betegnelsen "Sjøfuglreservater". Men mange av fuglene som hekker i Tjøsvollsvatnet er tross alt avhengige av havet som matfat og tilbringer det meste av vinterhalvåret i marine miljøer. Fuglene i reservatet hadde en usedvanlig god hekkesesong i 2006. Det var den eneste ferskvannsbiotopen i kommunen dette året hvor det vokste opp et stort antall unger av ulike våtmarksfugler. Kolonien av makrellterne hadde økning fra i fjor. Det samme hadde hettemåkekolonien som trolig var den mest produktive på hele Haugalandet. Se for øvrig omtale under gjennomgangen av ternekoloniene.

2.8 ble det registrert vellykket hekking av sivhøne i vatnet. Dette er første sikre hekkefunn i Karmøy i nyere tid. Dessuten var sothøna på plass og fikk opp unger som eneste sted i kommunen i år. Vannrikser ble notert gjennom hele vinteren og utover våren og må antas å ha hekket. Av celebre gjester kan nevnes horndykker, niland og knekkand i begynnelsen av mai og sivhauk i slutten av august. Tjøsvollsvatnet er utvilsomt Karmøys viktigste enkeltlokalitet for fugler knyttet til næringsrikt ferskvann.

Det står i det minste et skilt som forteller at Tjøsvollsvatnet er et naturreservat. Ellers er det ikke mye i området som gir inntrykk av at denne naturperlen blir verdsatt for sitt mangfoldige fugle- og planteliv. 10.12 2006.

PROSJEKTBESKRIVELSE

Samarbeidspartnere

Karmøy kommune, Karmøy Ringmerkingsgruppe, Karmøy Jeger Fisker og Naturvernforening og Fylkesmannen i Rogaland (miljøvernavdelinga).

I tillegg har en etablert et samarbeide med Haugesund kommune, Haugesund Omegn Jeger og Fiskerforening og Haugaland Lokallag av NOF.

Formål

Gjennomføre tiltak for å redusere minkbestanden i utvalgte sjøfuglområder i Karmøy og Haugesund kommuner for å få vurdert i hvilken grad tiltakene virker inn på hekkesuksess.

Fangst- og jaktområder (sjøfuglområder)

Utvalgte områder i Karmøy (se kart).

Jakt og fangst av mink

Innsatsen fokuseres i to tidsperioder:

1. Fra og med august til og med desember.
 - For å ta ut mest mulig av ungeproduksjonen og avlsdyra
2. Fra og med februar til og med april.
 - Rettet mot avlsdyra ved å kartlegge hi-ganget.
 - Høy fangstintensitet på våren gir begrensede muligheter for innvandring av nye dyr før hekking.

Metode for jakt og fangst

- Jakt og fangst skal foregå i henhold til gjeldende lovverk. Se vedlagt fellefangstartikkel av Aanen Munkejord og Vegard Ankarstrand Larsen.
- Utøver av jakta/fangsten er selv fullt og helt ansvarlig for selve utøvelsen.
- For sine respektive områder sørger jeger/fangstmann for nødvendig avklaring i forhold til grunneiere.
 - Evt, dispensasjoner i forhold til verneområder gis av kommunen/fylkesmannen.
- Hver jeger/fangstmann sørger for ensartet rapportering med henblikk på dato, felletype, jakt- og fangstmetode, kjønn, alder, fangststed, antall m.v.

Varighet

Prosjektet foregår fra og med 2005 til og med 2007.

Lokaliteter

- Bør ligge tilstrekkelig langt fra tilgrensende minkpopulasjon, slik at sannsynlighet for rask nyinnvandring er begrenset.
 - Områder der minken erfaringsmessig gjør stor skade, og jakt- og fangst på mink kan bidra til økte fuglebestander, er svært aktuelle lokaliteter.
- Lokaliteter må være egnet for effektiv jakt- og fangst på mink
 - Naturreservater med aktive hekkebestander som er utsatt for mink har høy prioritet. Valg av lokaliteter må sees i sammenheng med ambisjonsnivå.

Resultatmåling

- Registrering av sjøfugler og reir i de utvalgte områdene med årsrapporter og sluttrapport.
- Jakt- og fangst av mink i de utvalgte områdene med årsrapporter og sluttrapport. Presentasjon av resultater, diskusjon og evaluering etter hvert år.

Ambisjonsnivå

Prosjektet innebærer arbeidskrevende feltinnsats. For å få en høy kvalitet på det arbeidet som utføres, må antall lokaliteter tilpasses ressurstilgang.

Formelle avklaringer

- Kommunene/fylkesmannen** sørger for evt. dispensasjoner i verneområder.
- Jakt/fangstmann må selv sørge for tillatelse fra grunneiere/grunneierlag til jakt- og fangst av mink i de utvalgte områdene.

Budsjett

- Det settes opp budsjett for Karmøy kommune for årene 2005, 2006 og 2007.

Finansiering

- Midler fra den generelle skuddpremieordningen i Karmøy kommune. Forutsetter at Karmøy kommunestyre bevilger midler til dette formålet også i 2007.
- Midler fra fylkesmannen pålydende kr 25 000,-. Midlene er overført til bruk i 2006.
- Skjønnsmidler fra fylkesmannen pålydende kr 80 000,-. Midlene er øremerket forvaltning av verneområder, og en del av disse midlene kan brukes i forbindelse med Mink- og sjøfuglprosjektet 2005-2007.

Regnskap

- Det skal lages et regnskap for hvert av årene 2005, 2006 og 2007. I tillegg lages det et sluttregnskap for hele prosjektet.

AVTALE

1. Avtale- og samarbeidspartnere

Avtalepartnerne er Karmøy kommune, Karmøy Ringmerkingsgruppe og Karmøy Jeger Fisker og Naturvernforening.

Prosjektet gjennomføres for øvrig i samarbeide med Haugesund kommune, Haugesund og Omegn Jeger og Fiskerforening, Haugaland Lokallag av NOF og Fylkesmannen i Rogaland (miljøvernnavdelinga).

2. Formål

- Gjennomføring av konkrete tiltak for å redusere minkbestanden i utvalgte sjøfuglområder i Karmøy kommune.
- Foreta registreringer av sjøfugler i utvalgte områder for å få vurdert i hvilken grad desimring av minkbestanden i disse områdene virker inn på hekkesuksess.

3. Sjøfuglområder (Karmøy)

Det er valgt ut 7 områder for ekstraordinær jakt og fangst av villmink (se kart). I flere av disse områdene er det kolonier av rødnebb- og makrellterner.

1. Krossholmen
2. Syrevågen
3. Høvring
4. Bygnes
5. Kvalavåg
6. Kavholmen
7. Jegningen (naturreservat) og Nordre Longaskjer (naturreservat)

8. Ansvar og oppgaver (i parentes kontaktperson)

Karmøy Ringmerkingsgruppe (Arnt Kvinnesland)

- Registrere sjøfuglbestander i utvalgte sjøfuglområder hvert år.
- På basis av registreringene skrive rapport og sluttrapport.

Karmøy Jeger Fisker og Naturvernforening (Svein Ambjørndalen)

- Fange mink i utvalgte sjøfuglområder.
- Føre statistikk over fangst av mink med dato, felletype, jakt-/fangstmetode, kjønn, alder, fangststed m.v.
- På basis av fangsten skrive rapport og sluttrapport.

Karmøy kommune (Tor A. A. Simonsen)

- Koordinator for prosjektet i Karmøy kommune.
- Finansierer prosjektet ved hjelp av kommunale midler og midler fra Fylkesmannen i Rogaland (miljøvernavdelinga).
- Bidrar med 15 stk. "Synningfella" og "15 stk. Connibear nr. 120-feller". Kannøy Jeger Fisker og Naturvernforening får disse fellene av Karmøy kommune i forbindelse med dette prosjektet og som et ledd i foreningens arbeide med barn- og unge.
- Tilskudd på kr 25 000,- for årene 2006 og 2007 til Karmøy Jeger Fisker og Naturvernforeningen (KJFN).

	Årsrapport	Sluttrapport	Fangsttynnsats	Reising
2006	Kr 5 000,-		Kr 2 500,-	Kr 5000,
2007		Kr 5 000,-	Kr 2 500,-	Kr 5 000,

Totalt kr 25 000,-. Summen utbetales til KJFN i april 2006.

- Tilskudd på kr 25 000,- for årene 2006 og 2007 til Karmøy Ringmerkingsgruppe (KR).

	Årsrapport	Sluttrapport	Registrering	Reising
2006	Kr 5 000,-		Kr 2 500,-	Kr 5 000,
2007		Kr 5000,-	Kr 2 500,-	Kr 5000,

Totalt kr 25 000,-. Summen utbetales til KR i april 2006.

- 12006 vil det være en skuddpremie på kr 150,- pr. mink i de utvalgte områdene. For andre områder kr 100,- pr. mink.
- Det tas forbehold om skuddpremie på mink i 2007.

Fylkesmannen i Rogaland, miljøvernavdelingen (Per Kristian Austbø)

- Fungerer som rådgiver og økonomisk bidragsyter for prosjektet.

9. Varighet

Avtalen gjelder f.o.m. år 2005 t.o.m. år 2007.

10. Andre forhold

- Arbeidet skal fullt og helt utføres i samsvar med vedlagt prosjektbeskrivelse.
- Deltakerne i prosjektet er fullt og helt ansvarlige for egen sikkerhet under utførelse av arbeidet.

11. Underskrifter

Karmøy kommune

Karmøy Jeger Fisker og Naturvernforening

Tor A. A. Simonsen
Naturforvalter

Svein Ambjørndalen
Leder

Karmøy Ringmerkingsgruppe

Arnt Kvinnesland Leder

Karmøy kommune
Teknisk etat

FORELØPIG PLAN FOR OVERVÅKING AV SJØFUGLER M.V. I NATURRESERVATENE I KARMØY KOMMUNE

NATUR- RESERVATER	TILTAK	REGISTRERING	ANSVARLIG	MERKNADER
Ferkingstadøyane	Reirtelling/individtelling lunde, teist, havhest, toppskarv, ærfugl, krykkje. Telling i luften sildemåke, gråmåke, svartbak	Hvert andre/tredje år (oppstart 2006)	Karmøy kommune	Reirtelling/individtelling teist, lunde
Ryvingen og Klovnengen	Reirtelling/individtelling/telling i luften/estimere ungeoerlevelse sildemåke, gråmåke, svartbak	Hvert år (oppstart 2006)	Karmøy kommune	Grundig registrering
Jegningen	Reirtelling/individtelling/telling i luften/estimere ungeoerlevelse sildemåke, gråmåke, svartbak	Hvert år (oppstart 2006)	Karmøy kommune	Grundig registrering
Nordre Longaskjer	Reirtelling/individtelling/telling i luften/estimere ungeoerlevelse sildemåke, gråmåke, svartbak	Hvert år (oppstart 2006)	Karmøy kommune	Grundig registrering
Jarstein	Reirtelling/individtelling/telling i luften/estimere ungeoerlevelse sildemåke, gråmåke, svartbak	Hvert år (oppstart 2006)	Karmøy kommune	Grundig registrering
Tednholmen	Enkel overvåking	Hvert år (oppstart 2006)	Karmøy kommune	Liten holme få arter/få individ/liten hekkeaktivitet
Urter	Reirtelling/individtelling lunde, teist, havhest, toppskarv, ærfugl, krykkje. Telling i luften sildemåke, gråmåke, svartbak	Hvert andre/tredje år (oppstart 2006)	Karmøy kommune	Reirtelling/individtelling teist, lunde
Øvre Eide	Enkel overvåking	Hvert år (oppstart 2006)	Karmøy kommune	Formål med fredningen er å bevare flatmyr, vegetasjon
Heiavatnet	Telling i luften/individtelling/reirtelling alle fuglearter	Hvert år (oppstart 2006)	Karmøy kommune	Formål oversikt arts mangfoldet
Tjøsvollvatnet	Telling i luften/individtelling/reirtelling alle fuglearter	Hvert år (oppstart 2006)	Karmøy kommune	Formål oversikt over arts mangfoldet

Feriadresse

Rådhuset, 4250 Kopervik
Besøksadresse
Statsråd Vinjes gt. 25, Kopervik

Sentralbord/Serviceorg

52 85 75 00 / 52 85 75 10
Telfax
52 85 22 32

Bankpro

7370 05 05283
Organisasjonsnr
940 791 901

E-postadresse

postmottak.central@karmoykommune.no
Internett
www.karmoykommune.no

Karmøy kommune

Karmøy Ringmerkingsgruppe
v/Arnt Kvinnesland
Blikshavn

4280 SKUDENESHAVN

Dato: 26.05.06

Deres ref:

Saksbeh: Tor A. A. Simonsen
Saksnr: 04/1631-9
Løpenr: 17043/06
Arkivkode: K12

SVAR - SØKNAD OM BESØK I SJØFUGLRESERVATER I KARMØY 12006

BAKGRUNN

Vi viser til Deres søknad datert 27.03.2006 om besøk i sjøfuglreservater i Karmøy i 2006.

Det søkes om å besøke samtlige sjøfuglreservater i Karmøy i 3 omganger, ett besøk i hver av månedene mai, juni og juli 2006. Hensikten med besøkene er i følge søker å følge opp tidligere års bestandsopptellinger, samt ringmerking av utvalgte arter i et begrenset antall.

Ringmerkingen er begrenset til følgende naturreservat og omfatter disse artene:

1. Ryvingen og Klovningen naturreservat (svartbak).
2. Jegningen naturreservat (terner).
3. Ferkingstadøyane (toppskarv-100 unger, stormåker, havhest, teist og lunde).
4. Urter (samme som for Ferkingstadøyaene naturreservat).
5. Jarstein (samtlige arter).
6. Tjøsvollvatnet (terner og hettemåker).

Det vises ellers til "Mink- og sjøfuglprosjektet 2005 - 2007" som er et samarbeidsprosjekt mellom Karmøy kommune, Karmøy Ringmerkingsgruppe, Karmøy Jeger Fisker og Naturvernforening og Fylkesmannen i Rogaland. (vedlegg 1). Fylkesmannen fungerer som rådgiver og økonomisk bidragsyter for prosjektet. Formålet med prosjektet er å gjennomføre konkrete tiltak for å redusere minkbestanden i utvalgte sjøfuglområder i Karmøy kommune, og vurdere i hvilken grad desimering av minkbestanden i disse områdene virker inn på hekkesuksess. Prosjektet har lagt spesiell vekt på overvåking av ternekolonier.

INNLEDNING

12005 gjennomførte Fylkesmannen i Rogaland, kommuner, SNO, NOF m.fl. en registrering av hekkende sjøfugler i fylket. Arbeidet er en oppfølging av tidligere års registreringer. Målet med registreringene er å få en best mulig oversikt over antall hekkende sjøfugler i Rogaland, lokaliseringen av disse, sjøfuglenes bruk av hekkeområdene, ungeproduksjon m.m. Oversikten skal i første rekke være av forvaltningsmessig verdi.

På grunn av spesielle omstendigheter i 2005 fikk ikke Karmøy kommune gjennomført de planlagte sjøfuglregistreringene. Gjennom et samarbeid med Fylkesmannen i Rogaland og Karmøy Ringmerkingsgruppe tar vi sikte på å utføre de manglende sjøfuglregistreringene i 2006.

Det videre arbeidet med kartlegging og registrering av sjøfugler/andre fuglearter fremkommer av tabell (vedlegg 2).

Postadresse	Sentralbord/Serviceorg	Bankgiro	E-postadresse
Rådhuset, 4250 Kopervik	52 85 75 00 / 52 85 75 10	7370.05.05283	postmottak.sentral@karmoy.kommune.no
Besøksadresse	Telefax	Organisasjonsnr	Internett
Statsråd Vinjes gt. 25, Kopervik	52 85 22 32	940 791 901	www.karmoy.kommune.no

FORVALTNINGSMYNDIGHET

I brev av 18.12.02 fra Direktoratet for naturforvaltning fikk Karmøy kommune delegert forvaltningsansvaret for naturreservatene i kommunen. Ikrafttredelse ble satt til 01.03.03. Dette innebærer at kommunen har ansvaret for forvaltningen av verneregler fastsatt i verneforskriften, skjøtsel, tilrettelegging m.v. Kommunen har med dette myndighet til å treffe vedtak om dispensasjon i henhold til den enkelte verneforskrift.

VURDERING

Kartlegging

Karmøy kommune vil i 2006 kartlegge sjøfuglbestandene/andre fuglearter i samtlige naturreservater i kommunen. For å gjennomføre denne kartleggingen vil vi samarbeide med Karmøy Ringmerkingsgruppe og Fylkesmannen i Rogaland. Det praktiske arbeidet utføres av Karmøy kommune og Karmøy Ringmerkingsgruppe. Arbeidet blir utført i henhold til notat utarbeidet av Fylkesmannen i Rogaland og Vegard Ankarstrand Larsen, Ambio Miljørådgivning AS (vedlegg 3). Siden kommunen er ansvarlig for gjennomføringen av registreringene, ser vi det ikke som nødvendig å gi en særskilt tillatelse/dispensasjon til Karmøy Ringmerkingsgruppe for å utføre arbeidet.

Merking

Når det gjelder søknad om ringmerking av utvalgte arter i et begrenset antall i flere av naturreservatene, vil kommunen vurdere dette som en dispensasjon fra verneforskriftene.

Jarstein er fredet som naturreservat i forskrift av 07.05.1982 nr. 818, **Ryvingen og Klovningen** er fredet som naturreservat i forskrift av 07.05.1982 nr. 815, **Jegningen** fredet som naturreservat i forskrift av 07.05.1982 nr. 816 og Urter er fredet som naturreservat i forskrift av 07.05.1982 nr. 814.

Formålet med fredningene er å bevare viktige sjøfugllokaliteter med de plantesamfunn og dyrearter som finnes naturlig i området, særlig utfra hensynet til sjøfuglene og deres hekkelokaliteter, jfr. kap.III. Etter kap. IV pkt. 2 er pattedyr og fugler, herunder deres hi, egg og reir, fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig uro som ikke følger av tiltak i medhold av punktene V-VII. Etter kap. IV pkt. 4 er det forbud mot ilandstigning og ferdsel på øyer og holmer og i en 50 m sjøsone omkring i tida f.o.m. 15. april t.o.m. 1. august.

Kommunen kan gi dispensasjon fra fredningsforskriftene etter kap VI pkt. 2 spesielle tilfeller i forbindelse med ferdsel og kap. VIII vitenskapelige undersøkelser i forbindelse med merking av fugler.

Karmøy kommune har i tidligere år gitt Karmøy Ringmerkingsgruppe dispensasjon til merking av utvalgte arter i naturreservatene, og har så langt positive erfaringer med dette. Vi har imidlertid lagt vekt på at omfanget skal være begrenset, og at arter med liten bestand holdes utenfor. Vi tror dette arbeidet vil bidra til nyttig informasjon om arters trekkadferd, områdebruk, trusler m.m., og at dataene vil komme forvaltningen til gode. Vi legger videre vekt på at slike data bør presenteres i en form som også kan komme den lokale forvaltningsmyndigheten til gode.

VEDTAK

Med hjemmel i kap. VI pkt. 2 spesielle tilfeller og kap. VIII vitenskapelige undersøkelser i forskrift om fredning for Ryvingen, Jegningen, Jarstein og Urter naturreservat gir vi tillatelse til følgende tiltak:

Ryvingen

- Merking av 20 svartbakunger.

Jegningen

- Merking av 10 rødnebbterner og 10 makrellterner.

Urter

- Merking av 25 toppskarv, 25 havhest, 20 gråmåke, 20 svartbak og 20 sildemåke.
- Merk:** Det gis ikke tillatelse til merking av teist og lunde. **Begrunnelse:** Få individer hekker. Forstyrrelse kan virke uheldig på bestandsutviklingen.

Jarstein

- Merking av 20 gråmåke, 20 svartbak og 20 sildemåke.

Ferkingstadøyane er fredet som naturreservat i forskrift av 28.04.1978 nr. 02. Etter kap. II omfatter reservatet sjøområdet i en avstand av 1 km fra nærmeste øy eller holme. Formålet med fredninga er i følge kap. IV å ta vare på et verdifullt sjøfuglområde og en karakteristisk naturtype. I tiden 1. mai - 20. juli er det forbudt å gå i land på øyene og holmene. I samme tidsrom er det forbudt å legge til med båt, jfr. kap. IV pkt. 5. Etter kap. IV pkt. 5 bokstav b gjelder ikke forbudet nødvendig ferdsel i forvaltningsøyemed. Kommunen kan gi dispensasjon fra fredningsforskriftene for merking av sjøfugler etter kap. IV pkt. 8 for vitenskapelige undersøkelser.

Med hjemmel i kap. IV pkt. 8 i forskrift om fredning for Ferkingstadøyane naturreservat gir vi tillatelse til følgende tiltak:

- Merking av 25 toppskarv, 25 havhest, 20 gråmåke, 20 svartbak og 20 sildemåke.
- Merk:** Det gis ikke tillatelse til merking av teist og lunde. **Begrunnelse:** Få individer hekker. Forstyrrelse kan virke uheldig på bestandsutviklingen.

Tjøsvollvatnet er freda som naturreservat i forskrift av 20.12.1996 nr. 1275. Formålet med fredninga er å ta vare på et våtmarksområde med naturlig vegetasjon og dyreliv, jfr. kap. III. Området har en viktig funksjon som hekke-, trekk-, overvintrings- og næringsområde for mange våtmarksfugler. Etter kap. IV pkt. 2 er dyrelivet, herunder hi, reir og egg freda mot skade, ødelegging og forstyrrelse. Kommunen kan gi dispensasjon til merking av fugler etter kap. VIII vitenskapelige undersøkelser.

Med heimel i kap. VIII vitenskapelige undersøkelser i forskrift om fredning for Tjøsvollvatnet gir vi tillatelse til følgende tiltak:

- Merking av 20 terner og 20 hettemåker.

Det blir stilt følgende vilkår for besøk i naturreservatene i forbindelse med merking og registrering:

1. Under hvert besøk kan en stille med inntil 3 personer som er godkjent av kommunen.

2. Det skal tas tilstrekkelig hensyn til dyre- og plantelivet, slik at det ikke oppstår unødige skade eller uro.
3. Resultatene av merkinga og tellingene meddeles kommunen innen 01.12.2006.

3

KLAGERETT

Vedtaket kan etter § 28 i lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) av 10. februar 1967 nr. 00 påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, og fristen for å klage er i følge § 29 tre uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket har kommet fram til vedkommende part. Klagen sendes til Karmøy kommune.

Med vennlig hilsen

Ove Røys Teknisk sjef

Tor Asbjørn Aslaksen Simonsen

Naturforvalter

Vedlegg: 3

Kopi: Fylkesmannen i Rogaland Direktoratet for naturforvaltning